

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΤΩΝ Α.Ε.
ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
& ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ**

**ΤΩΝ
ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΟΥΝΤΖΑ ΔΗΜΗΤΡΑΣ
ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΥ ΗΛΙΑ
ΣΙΑΦΗ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΠΟΜΩΝΗΣ

ΠΑΤΡΑ 1992

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	2045
----------------------	------

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με σκοπό να εξετάσουμε το θέμα μας απ'όλες του τις πλευρές, χωρίζουμε την εργασία μας σε τρία μέρη:

Α ΜΕΡΟΣ : Αφορά τη νομική και θεωρητική πλευρά του θέματος.

Β ΜΕΡΟΣ : Αφορά τη λογιστική αντιμετώπιση των Αποθεματικών και

Γ ΜΕΡΟΣ : Αφορά την αξιοποίηση των Αποθεματικών και την επίδρασή της στους χρηματοοικονομικούς δείκτες του Ισολογισμού.

Η ανάλυση κάθε κεφαλαίου έγινε με βάση το νόμο 2190/1920, τα μεταγενέστερα διατάγματα του νόμου αυτού τα οποία τον τροποποιούν σε ορισμένα σημεία ή καταργούν άλλα, τους ισχύοντες αναπτυξιακούς νόμους, τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος καθώς και τις οδηγίες της ΕΟΚ οι οποίες αναφέρονται στην Ευρωπαϊκή εταιρία.

Η επιλογή της βιβλιογραφίας έγινε με τη βοήθεια του εισηγητή μας κυρίου Γεράσιμου Πομώνη, ώστε να καλυφθούν όλες οι πλευρές του θέματος.

Η πληκτρολόγηση και η επεξεργασία του κειμένου και των γραφικών έγινε με ηλεκτρονικό εκδοτικό σύστημα και η εργασία εκτυπώθηκε σε Laser και έγχρωμο εκτυπωτή από το γραφείο Alphabet.

AΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΝΟΜΙΚΟ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

Α₁

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Τα Αποθεματικά είναι τα καθαρά κέρδη της διαχειριστικής περιόδου, τα οποία δεν διανέμονται στους μετόχους της εταιρείας, αλλά παρακρατούνται από την εταιρεία ως ίδιο κεφάλαιο.

Η Ελληνική νομοθεσία δεν ορίζει ρητά την έννοια των Αποθεματικών, η οποία όμως συνάγεται από το άρθρο 44 του νόμου 2190/20 περί Ανωνύμων Εταιρειών, το οποίο αναφέρεται σε ένα είδος Αποθεματικού, το Τακτικό Αποθεματικό, ως εξής:

"Ετησίως, αφαιρείται το εικοστόν τουλάχιστον των καθαρών κερδών προς σχηματισμόν Τακτικού Αποθεματικού...."

Από το άρθρο αυτό, καθίσταται εμφανές, ότι από νομικής απόψεως τα Αποθεματικά είναι τα παρακρατηθέντα και μη διανεμηθέντα καθαρά κέρδη.

Η παραπάνω διάταξη επιβάλλει το σχηματισμό Αποθεματικού. Είναι, δηλαδή διάταξη αναγκαστικού χαρακτήρα, η οποία υποχρεώνει τις Α.Ε. να σχηματίσουν ένα ελάχιστο ποσό Τακτικού Αποθεματικού, χωρίς να είναι δυνατή οποιαδήποτε παρέκκλιση από τη ρήση αυτή (εκτός εάν το ποσό αυτό του Τακτικού Αποθεματικού ξεπερνά το 1/3 του Μετοχικού Κεφαλαίου).

Ζήτημα γεννάται, στο σημείο αυτό, ως προς το είδος των καθαρών κερδών από τα οποία μπορούν να σχηματιστούν Αποθεματικά. Πρέπει, δηλαδή, να διευκρινίσουμε αν αυτά τα καθαρά κέρδη θα είναι πραγματικά ή λογιστικά. Το άρθρο 45 του παραπάνω

νόμου αναφέρει ως καθαρά κέρδη, αυτά τα οποία προκύπτουν από τα ακαθάριστα κέρδη αφού από αυτά αφαιρεθεί κάθε έξοδο, ζημιά ή νόμιμη απόσβεση. Δηλαδή, ως καθαρά κέρδη, ο νόμος θεωρεί τα πραγματικά και επιβάλλει το σχηματισμό των Αποθεματικών από αυτά. Γιατί ο σχηματισμός των Αποθεματικών από λογιστικά και όχι πραγματικά κέρδη, είναι στην πραγματικότητα μόνο μια διόρθωση της αγοραστικής αξίας του κεφαλαίου. Τούτο βασίζεται στο γεγονός ότι τα λογιστικά κέρδη, τα οποία υπολογίζονται βάσει της θεωρίας του ιστορικού κόστους, είναι πολύ πιθανόν να περιέχουν και ποσά τα οποία να έχουν προέλθει από τη μείωση της αγοραστικής αξίας του εθνικού νομίσματος (υποτίμηση) ή από τις μεταβολές της αξίας διαφόρων περιουσιακών στοιχείων.

Ωστόσο υπάρχουν δύο ειδικές περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτρέπεται ο σχηματισμός Αποθεματικών από καθαρά κέρδη τα οποία δεν είναι πραγματικά.

Είναι καταρχήν η περίπτωση των Αφανών Αποθεματικών, τα οποία σχηματίζονται λόγω της υποτίμησης διαφόρων στοιχείων του Ενεργητικού, εξαιτίας των νομικών διατάξεων περί αποτιμήσεως.

Επίσης και η περίπτωση του Αποθεματικού που σχηματίζεται από τη διαφορά η οποία προκύπτει από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Καταλήγουμε, λοιπόν, ότι ο νόμος επιβάλλει γενικά το σχηματισμό των Αποθεματικών από πραγματικά κέρδη, με μόνες εξαιρέσεις τις δύο παραπάνω περιπτώσεις.

Ο σχηματισμός των Αποθεματικών και ειδικά του Τακτικού Αποθεματικού, έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των ποσών τα οποία προορίζονται να διανεμηθούν στους μετόχους, δεδομένου ότι ο νόμος καθιστά

υποχρεωτική την κράτηση για Τακτικό Αποθεματικό πριν από τη διανομή του πρώτου μερίσματος. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο τα καθαρά κέρδη, από τα οποία σχηματίζονται Αποθεματικά, πρέπει να είναι πραγματικά και όχι λογιστικά, αφού ο σχηματισμός τους από λογιστικά κέρδη θα είχε ως αποτέλεσμα τα διανεμητέα στους μετόχους ποσά να μειώνονται ακόμα περισσότερο, γεγονός το οποίο θα επέφερε βαρύ πλήγμα στα συμφέροντα των μετόχων ή της επιχειρήσεως ή και των δύο πλευρών.

Η επιβολή του σχηματισμού ενός τουλάχιστον ελαχίστου ποσού Αποθεματικού, του Τακτικού Αποθεματικού, είναι απαραίτητη:

α) κυρίως για τη σταθερότητα και ακεραιότητα του Μετοχικού Κεφαλαίου καθώς και τη δυνατότητα απόσβεσης ζημιών της επιχειρήσεως αλλά και

β) για την προστασία των πιστωτών της εταιρείας καθώς και των άλλων τρίτων, οι οποίοι συναλλάσσονται με αυτήν, αφού για τα συμφέροντά τους αποτελεί εγγύηση όχι μόνο το μετοχικό Κεφάλαιό της, αλλά και η ύπαρξη Αποθεματικών, δεδομένου ότι οι μέτοχοι δεν μπορούν να εγγυηθούν με την προσωπική τους περιουσία.

A₂ ΠΟΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο όρος "Αποθεματικά" χρησιμοποιείται για να ορίσει έννοιες, οι οποίες απέχουν πολύ από την πραγματική έννοια των Αποθεματικών, όπως αυτή έχει ήδη αναπτυχθεί παραπάνω.

Ετσι, Αποθεματικά δεν είναι οι :

- Αποσβέσεις
- Προβλέψεις
- Μαθηματικά Αποθεματικά ασφαλειών ζωής των ασφαλιστικών εταιρειών
- Αποθεματικά κινδύνων εν ισχύι των ασφαλιστικών εταιρειών
- Αποθεματικά εκκρεμών ζημιών των ασφαλιστικών εταιρειών
- Αποθεματικά εξαγοράς ιδρυτικών τίτλων (όχι πάντα)
- Αποθεματικά προς αντικατάσταση Ενεργητικού
- Αποθεματικά επί λογιστικών διαφορών
- Αποθεματικά από λήψη μετοχών χωρίς αντάλλαγμα (όχι πάντα)
- Αποθεματικά από πώληση χρεογράφων (όχι πάντα)

Αναλύουμε αμέσως παρακάτω την αληθή έννοια των όρων αυτών, καθώς και τους λόγους για τους οποίους αυτοί δεν συνιστούν Αποθεματικά.

1-ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ

Εξ ορισμού, οι αποσβέσεις είναι οι κρατήσεις οι οποίες διενεργούνται σε ποσοστό επί της αξίας των παγίων στοιχείων, ώστε να είναι δυνατή η αντικατάστασή τους, όταν αυτά πάψουν να είναι αποδοτικά λόγω των φυσιολογικών φθορών και απαξιώσεων τις οποίες υφίστανται.

Από τη φορολογική αρχή οι αποσβέσεις θεωρούνται για την εταιρεία έξοδα και ως έξοδα βαρύνουν το κόστος των προϊόντων. Απεικονίζουν τη μείωση της αξίας των παγίων και ως εκ τούτου από τη διενέργειά τους δεν αυξάνεται το κεφάλαιο της εταιρείας, όπως συμβαίνει κατά το σχηματισμό των Αποθεματικών. Οι αποσβέσεις είναι από το νόμο υποχρεωτικές, είτε υπάρχουν κέρδη είτε όχι, σε αντίθεση με τα Αποθεματικά, τα οποία καθίστανται υποχρεωτικά μόνο σε περίπτωση ύπαρξης κερδών.

2-ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Οι προβλέψεις αποτελούν ποσά κρατήσεων οι οποίες σχηματίζονται (ανεξαρτήτως ύπαρξης καθαρών κερδών) όταν κατά τη διάρκεια της κλειόμενης χρήσεως έχουν συμβεί γεγονότα τα οποία είναι πιθανόν να προκαλέσουν μελλοντικά κάποια ζημιά, έξοδο ή υποτίμηση ενεργητικών στοιχείων, των οποίων είναι άγνωστα το ακριβές ύψος και ο χρόνος εμφανίσεως.

Παραδείγματα τέτοιων γεγονότων είναι:

- Αποχώρηση προσωπικού από την υπηρεσία, οπότε είναι πιθανόν η εταιρεία να υποχρεωθεί να καταβάλλει αποζημίωση.

- Υποχρεώσεις της εταιρείας σε ξένο νόμισμα, με πιθανότητα να δημιουργηθούν χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές.
- Δικαστικοί αγώνες αμφιβόλου αποτελέσματος.
- Βλάβες τις οποίες προξένησε η εταιρεία σε τρίτους οι οποίοι είναι πιθανόν να ζητήσουν αποζημίωση.

Δηλαδή οι προβλέψεις έχουν σκοπό να προστατέψουν την ακεραιότητα του κεφαλαίου από έξοδα και ζημιές λανθάνουσας μορφής, σε αντίθεση με τα Αποθεματικά, τα οποία έχουν σκοπό να αυξήσουν τα συνολικά ίδια κεφάλαια.

Εκτός τούτων, οι προβλέψεις, σε αντίθεση με τα Αποθεματικά (πλην του Τακτικού), καθίστανται κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, υποχρεωτικές οπότε και διενεργούνται ανεξαρτήτως της υπάρξεως κερδών.

3-ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΖΩΗΣ

Στις ασφαλιστικές εταιρείες, στον κλάδο ζωής, τα ετήσια ασφάλιστρα, τα οποία καταβάλλει ο ασφαλιζόμενος, είναι ισόποσα για όλα τα έτη ασφαλίσεως.

Ομως, ο κίνδυνος να επέλθει το γεγονός (για το οποίο έχει συσταθεί η ασφάλεια) είναι μικρότερος τα πρώτα έτη από ότι τα επόμενα και τούτο λόγω του νεαρότερου της ηλικίας του ασφαλιζόμενου κατά τα πρώτα έτη.

Έτσι το ισόποσο των δόσεων, έχει ως αποτέλεσμα κατά τα πρώτα έτη της ασφαλίσεως, το ασφάλιστρο να είναι μεγαλύτερο από το κανονικό, ενώ τα τελευταία έτη μικρότερο.

Το ποσό κατά το οποίο το καταβαλόμενο ασφάλιστρο υπερβαίνει το κανονικό, ονομάζεται Μαθηματικό Αποθεματικό. Βέβαια εσφαλμένα, γιατί το εν λόγω ποσό ούτε σχηματίζεται από τα καθαρά κέρδη της εταιρείας, ούτε μπορεί να διανεμηθεί στους μετόχους της (αφού προορίζεται να καλύψει το ελλειπές ασφάλιστρο των τελευταίων ετών), ούτε βεβαίως μπορεί να θεωρηθεί ότι αυξάνει τα Ιδια Κεφάλαια της εταιρείας.

Κατά τη γνώμη μας, τα Μαθηματικά Αποθεματικά των Ασφαλειών Ζωής αποτελούν μακροπρόθεσμη υποχρέωση της εταιρείας.

4-Τα ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΕΝ ΙΣΧΥΙ των ασφαλιστικών εταιρειών

Εσφαλμένα θεωρούνται ως τέτοια γιατί στην πραγματικότητα αποτελούν έσοδα επόμενων χρήσεων.

5-Επίσης τα **ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΖΗΜΙΩΝ** των ασφαλιστικών εταιρειών αποτελούν προβλέψεις εξόδων και όχι Αποθεματικά.

6-ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΕΞΑΓΟΡΑ ΙΔΡΥΤΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ:

Τα Αποθεματικά αυτά σχηματίζονται με σκοπό, η εταιρεία να εξαγοράσει τους ιδρυτικούς της τίτλους από τους κατόχους των.

Στην περίπτωση κατά την οποία η εξαγορά αυτή καθίσταται υποχρεωτική από το καταστατικό, τότε αποτελεί ανειλημμένη υποχρέωση της εταιρείας προς

τους κατόχους των τίτλων και συνεπώς τα ποσά τα οποία διατίθενται για αυτήν δεν πρέπει να χαρακτηρίζονται Αποθεματικά αλλά κρατήσεις προς εξόφληση υποχρεώσεως.

Συνεπώς, σε Αποθεματικό για εξαγορά ιδρυτικών τίτλων μπορούμε να αναφερόμαστε μόνο όταν, η εξαγορά διενεργείται προαιρετικά και όχι κατόπιν επιταγής του καταστατικού.

7-ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Το σχηματίζουν εταιρείες των οποίων το Ενεργητικό θα περιέλθει μετά την πάροδο συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, στο Δημόσιο ή άλλους τρίτους.

Πρόκειται για τις περιπτώσεις εκείνες, στις οποίες συνίσταται μεταξύ της εταιρείας και του Δημοσίου ή τρίτων, μια σύμβαση ορισμένου χρόνου, με την οποία το Δημόσιο ή οι τρίτοι παραχωρούν το δικαίωμα στην εταιρεία να κατασκευάσει εγκαταστάσεις σε οικόπεδό τους και να τις εκμεταλλευτεί κατ' αποκλειστικότητα μέχρι το τέλος του χρόνου της συμβάσεως.

Μετά την πάροδο του αναφερόμενου χρόνου, οι εγκαταστάσεις περιέρχονται στην κυριότητα του κυρίου του οικοπέδου, δηλαδή του Δημοσίου ή των τρίτων, χωρίς αντάλλαγμα ή με αντάλλαγμα μικρότερο της αξίας τους, οπότε προκύπτει για την εταιρεία μια ζημία.

Για τη ζημία αυτή, η Φορολογική Νομοθεσία με το Ν.Δ. 3323/55 δίνει το δικαίωμα στην εταιρεία να σχηματίσει Αποθεματικό για την κάλυψη ανεξαρτήτως

της υπάρξεως κερδών.

Ομως ουσιαστικά, δεν πρόκειται για Αποθεματικό, αφού μπορεί να σχηματιστεί και σε χρήσεις με ζημία και οπωσδήποτε δεν προσαυξάνει την καθαρή θέση της εταιρείας.

Πολλοί συγγραφείς θεωρούν τα συγκεκριμένα ποσά, ότι πλησιάζουν περισσότερο την έννοια των αποσβέσεων ή των προβλέψεων παρά την έννοια των Αποθεματικών.

8-ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Βάσει ορισμένων αναπτυξιακών νόμων, υπάρχουν είδη αφορολόγητων Αποθεματικών, τα οποία σχηματίζονται όχι μόνο επί καθαρών κερδών, αλλά και επί λογιστικών διαφορών.

Το ποσό των Αποθεματικών το οποίο αντιστοιχεί στις λογιστικές διαφορές, θεωρείται Αποθεματικό ενώ δεν θα έπρεπε, δεδομένου ότι οι λογιστικές διαφορές είναι εικονικό και όχι πραγματικό κέρδος.

9-ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟ ΛΗΨΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΧΩΡΙΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑ

Μετά την κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών, τα οποία σχηματίστηκαν από την υπεραξία, η οποία προέκυψε κατά την αναπροσαρμογή της αξίας ορισμένων παγίων στοιχείων, η εταιρεία υποχρεούται να εκδώσει νέες μετοχές και να τις παράσχει στους παλαιούς μετόχους άνευ ανταλλάγματος.

Αν υπάρχει μέτοχος ο οποίος είναι άλλη εταιρεία, τότε η συνολική ονομαστική αξία των μετοχών, τις

οποίες αυτή η εταιρεία λαμβάνει χωρίς αντάλλαγμα, θεωρείται Αποθεματικό.

Στην περίπτωση όμως κατά την οποία η λήψη των μετοχών χωρίς αντάλλαγμα αποτελεί μια απλή επιστροφή του κεφαλαίου το οποίο η εταιρεία - μέτοχος κατέβαλε, ώστε να αποκτήσει συμμετοχή στην άλλη εταιρεία, τότε το παραπάνω ποσό θεωρείται, ενώ δεν θα έπρεπε, Αποθεματικό.

A₃**ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ
ΒΑΣΕΙ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ**

Τα Αποθεματικά των Α.Ε. διακρίνονται μεταξύ τους βάσει ορισμένων κριτηρίων διαφοροποίησης ως εξής:

- α) Σε **ΕΜΦΑΝΗ** και **ΑΦΑΝΗ** με βάση το γεγονός της εμφάνισής τους ή όχι στον Ισολογισμό.
- β) Σε **ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ** και **ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ** ανάλογα με το αν ο νόμος καθιστά το σχηματισμό τους υποχρεωτικό ή όχι.
- γ) Σε **ΤΑΚΤΙΚΑ** και **ΕΚΤΑΚΤΑ**, ανάλογα με την περιοδικότητα του χρόνου σχηματισμού τους.
- δ) Σε **ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ** και **ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΝΕΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ**, ανάλογα με το αν το Καταστατικό ή η Γενική Συνέλευση όρισαν για αυτά συγκεκριμένο σκοπό ή όχι.
- ε) Σε **ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ** και **ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ**, ανάλογα με το αν υπόκεινται σε ευνοϊκές φορολογικές διατάξεις ή όχι.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ:

■ Εμφανή είναι τα αποθεματικά τα οποία εμφανίζονται στο σκέλος του Παθητικού στον Ισολογισμό, με αποτέλεσμα η εξακρίβωση της ύπαρξής τους να είναι δυνατή από οποιονδήποτε.

■ Αντίθετα, αφανή είναι εκείνα, τα οποία ναι μεν υπάρχουν, αλλά στον Ισολογισμό δεν γίνεται καμία μνεία περί αυτών, με αποτέλεσμα η εξακρίβωσή τους

να είναι αδύνατη ή τουλάχιστον δύσκολη.

■ Υποχρεωτικά είναι εκείνα τα Αποθεματικά τα οποία σχηματίζονται ένεκα νομικών διατάξεων αναγκαστικού χαρακτήρα, γεγονός το οποίο έχει ως αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η αποφυγή του σχηματισμού τους. Ο σχηματισμός τους είναι υποχρεωτικός από το νόμο και ποσοτικά και χρονικά.

Ποσοτικά, γιατί επιβάλλεται ελάχιστο όριο σχηματισμού, ενώ χρονικά, γιατί ο σχηματισμός τους διενεργείται υποχρεωτικά σε τακτά χρονικά διαστήματα, δηλαδή μια φορά κάθε χρήση. Λόγω της τακτικής περιοδικότητας του σχηματισμού τους, τα Υποχρεωτικά Αποθεματικά καλούνται κυρίως Τακτικά ή Νόμιμα Αποθεματικά.

■ Προαιρετικά Αποθεματικά είναι εκείνα, ο σχηματισμός των οποίων εξαρτάται από τους όρους του καταστατικού ή από τις αποφάσεις της γενικής Συνέλευσης των μετόχων. Δηλαδή, ο σχηματισμός τους δεν είναι υποχρεωτικός από το νόμο, αλλά υπόκειται στη βούληση του νομικού προσώπου της εταιρείας. Έτσι, σε μια χρήση, η εταιρεία έχει τη δυνατότητα είτε να σχηματίζει τέτοια Αποθεματικά, είτε όχι, με αποτέλεσμα οι χρονικές στιγμές των σχηματισμών τους να μην παρουσιάζουν τακτικότητα και περιοδικότητα. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο τα Προαιρετικά Αποθεματικά καλούνται συνήθως Εκτακτα Αποθεματικά. Στα Εκτακτα περιλαμβάνονται όλα τα είδη των Αποθεματικών εκτός των Τακτικών, διακρίνονται δε σε Ειδικά Αποθεματικά και Αποθεματικά άνευ ειδικού προορισμού.

■ Τα Ειδικά είναι εκείνα των οποίων ο σκοπός

σηματισμού τους είναι συγκεκριμένος και αναφέρεται ρητά, είτε στο σχετικό όρο του καταστατικού, είτε στη σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η χρησιμοποίηση των Αποθεματικών αυτών για σκοπό διάφορο του προκαθορισθέντος.

■ Αντίθετα, για τα Εκτακτα Αποθεματικά άνευ ειδικού προορισμού, υπάρχει η δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν για ποικίλους σκοπούς ανάλογα με την εκάστοτε βούληση της εταιρείας, αφού ο σκοπός τους δεν είναι προκαθορισμένος. Αυτή η μορφή Εκτακτων Αποθεματικών έλκει κυρίως την προτίμηση των εταιρειών, γιατί έτσι αποκτούν Ξευελιξία στη χρησιμοποίηση των Αποθεματικών τους.

■ Τέλος, η διάκριση των Αποθεματικών σε φορολογητέα και αφορολόγητα στηρίζεται στις διατάξεις περι φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων αφού, όπως προαναφέραμε, αποτελούν για την εταιρεία αδιανέμητα και παρακρατηθέντα από αυτήν κέρδη. Ωστόσο, κατά καιρούς ο νομοθέτης, προκειμένου να δώσει ώθηση στην ανάπτυξη των επενδύσεων και να ενισχύσει την Ελληνική Κεφαλαιαγορά, θέσπισε διάφορους αναπτυξιακούς νόμους, βάσει των οποίων ο σχηματισμός Αποθεματικών κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, υπόκειται σε σημαντικές φοροαλλαγές. Έτσι τα Αποθεματικά τα οποία φοροαπαλλάσσονται με βάση τους ισχύοντες κάθε φορά Αναπτυξιακούς νόμους καλούνται Αφορολόγητα Αποθεματικά.

A₄

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΝΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΣΕ ΑΛΛΟ

Είναι πιθανό, μερικές φορές, η ιδιαιτερότητα του σκοπού των Ειδικών Αποθεματικών να παρεμποδίζει την αποδοτική χρησιμοποίηση ή αξιοποίησή τους. Αυτό μπορεί να συμβεί σε περιπτώσεις όπως η εξάλειψη της ανάγκης για την οποία έχει σηματοθεθεί το αποθεματικό ή η παρουσία άλλης ανάγκης ισχυρότερης και πιο επείγουσας από αυτήν για την οποία σχηματίστηκε το Αποθεματικό.

Σε αυτές λοιπόν τις περιπτώσεις και κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις είναι νομικά επιτρεπτή η μετατροπή ενός είδους Αποθεματικού σε άλλο είδος.

Οι προϋποθέσεις αυτές είναι:

- α) Το Ειδικό Αποθεματικό προς μετατροπή να μην αποτελεί Τακτικό Αποθεματικό, αφού ο σκοπός και η χρησιμοποίηση αυτού δεν μπορεί να είναι διαφορά αυτών που ορίζει ο νόμος. Μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το ΤΑ υπερβαίνει το ελάχιστο νομικά οριζόμενο, μπορεί να μετατραπεί σε άλλο είδος και αυτό μόνο κατά το ποσό που υπερβαίνει το νομικά ελάχιστο.
- β) Προκειμένου να ενεργοποιηθεί η μετατροπή, θα πρέπει να συγκληθεί Καταστατική Γενική Συνέλευση των μετόχων, η οποία να αποφασίσει τη μετατροπή του σχετικού όρου του καταστατικού, ο οποίος ορίζει τον σκοπό του συγκεκριμένου Αποθεματικού ή να αναθεωρήσει προγενέστερη απόφαση Γ.Σ., άν

το Αποθεματικό είχε δημιουργηθεί με προηγούμενη απόφαση Γ.Σ.. ώστε να αλλάξει ο σκοπός του.

Με τον τρόπο αυτό, τα Ειδικά Αποθεματικά μπορούν να μετατραπούν σε άλλα είδη Εδικών Αποθεματικών, ανάλογα με τη νέα ανάγκη που έχει προκύψει ή σε Αποθεματικά άνευ ειδικού προορισμού.

A₅

ΣΕΙΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Ο τρόπος διανομής των καθαρών κερδών κάθε χρήσης και κατά συνέπεια ο τρόπος και η σειρά δημιουργίας των Αποθεματικών καθορίζεται:

- για μεν τα Υποχρεωτικά Αποθεματικά, από το νόμο
- για δε τα Προαιρετικά Αποθεματικά, από το καταστατικό και σε περίπτωση σιωπής αυτού, από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Συγκεκριμένα, τα άρθρα 42, 44α και 45 του νόμου 2190/20, καθώς και οι διατάξεις του ΕΓΛΣ καθορίζουν ως εξής τη σειρά διανομής των καθαρών κερδών:

- 1 - Κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων
- 2 - Σχηματισμός του Τακτικού Αποθεματικού
- 3 - Απόδοση του πρώτου μερίσματος στους μετόχους
- 4 - Σχηματισμός Αποθεματικού για εξαγορά ιδίων μετοχών
- 5 - Υπόλοιπο Κερδών

Αντιλαμβανόμαστε ότι ο νόμος επιβάλλει το σχηματισμό του Τακτικού Αποθεματικού στη δεύτερη σειρά και του Αποθεματικού για ίδιες μετοχές στην τέταρτη, ενώ για τα Εκτακτα Αποθεματικά επιβάλλει το σχηματισμό τους από το Υπόλοιπο των κερδών που απομένει και σύμφωνα με το καταστατικό ή την

απόφαση της γενικής Συνέλευσης.

Η παραπάνω σειρά διανομής των καθαρών κερδών είναι αυστηρώς αναγκαστική από το νόμο, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η μεταβολή της και άκυρη οποιαδήποτε απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ή της Γενικής Συνέλευσης η οποία την μεταβάλλει.

Η λογική στην οποία βασίστηκε ο νομοθέτης ώστε να επιβάλλει τη συγκεκριμένη αυτή σειρά μπορεί να παρουσιασθεί εν συντομία ως εξής:

*■ Η κάλυψη των ζημιών προηγούμενων χρήσεων, είναι απαραίτητο να διενεργηθεί πριν το σχηματισμό του Τακτικού Αποθεματικού και τη διανομή του πρώτου μερίσματος, γιατί σε αντίθετη περίπτωση η διανομή των κερδών της χρήσης θα ισοδυναμούσε με διανομή εικονικών και ανεπαρκών κερδών, αφού οι ζημίες προηγούμενων χρήσεων καλύπτουν μερικώς ή ολοσχερώς τα προς διανομή κέρδη της τρέχουσας χρήσης.

*■ Ο σχηματισμός του Τακτικού Αποθεματικού πρέπει να προηγείται της διανομής πρώτου μερίσματος, γιατί σε αντίθετη περίπτωση είναι πιθανό τα κέρδη να μην επαρκούν για σχηματισμό Τακτικού Αποθεματικού, γεγονός το οποίο θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της φερεγγυότητας των εταιρειών απέναντι στους τρίτους λόγω μειωμένων Ιδίων Κεφαλαίων, καθώς επίσης και την ανασφάλεια όσον αφορά την επιβίωσή τους σε κρίσιμες περιόδους.

*■ Η διανομή του πρώτου μερίσματος στη συγκεκριμένη σειρά και με το συγκεκριμένο ποσοστό που επιβάλλει ο νόμος, αποτελεί εγγύηση και για την

επιβίωση των εταιρειών και για τα συμφέροντα των μετόχων. Δεδομένου ότι με τον τρόπο αυτό, οι μέτοχοι απολαμβάνουν ένα ελάχιστο ποσοστό από τα κέρδη, με την προοπτική να απολάβουν και άλλο από το υπόλοιπο κερδών, ενώ έχει ήδη σχηματιστεί το Τακτικό Αποθεματικό, η ύπαρξη του οποίου τους εξασφαλίζει ένα μακροχρόνιο εισόδημα από μερίσματα, το οποίο δεν μπορεί να εξασφαλιστεί με άλλο τρόπο, παρά μόνο με την επιβίωση της εταιρείας τους.

*■ Ο σχηματισμός του Αποθεματικού για εξαγορά ιδίων μετοχών είναι επιβεβλημένος μετά το σχηματισμό του Τακτικού Αποθεματικού και τη διανομή του πρώτου μερίσματος, ώστε το Τακτικό Αποθεματικό και το πρώτο μέρισμα να μην θίγονται αλλά και να αποκαθίσταται η ακεραιότητα του Μετοχικού Κεφαλαίου, το οποίο υφίσταται μείωση, στην περίπτωση που η εταιρεία κατέχει στο τέλος της χρήσης δικές της μετοχές, γεγονός το οποίο ισοδυναμεί με επιστροφή στους μετόχους του ποσού το οποίο κατέβαλαν ως κεφάλαιο.

*■ Όσον αφορά το υπόλοιπο των κερδών, το οποίο απομένει μετά την αφαίρεση των παραπάνω ποσών, ο τρόπος και η σειρά διανομής του καθορίζονται είτε από το καταστατικό, είτε σε περίπτωση σιωπής αυτού από την ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση, με απόφαση την οποία θα λάβει με συνήθη απαρτία και πλειοψηφία.

Η σχετική απόφαση της γενικής Συνέλευσης είναι ελεύθερη, αρκεί να κυμαίνεται στα πλαίσια της ιδιαιτερότητας και των αναγκών κάθε εταιρείας.

Η σειρά η οποία συνήθως υιοθετείται είναι η εξής:

- 5.α. Απόδοση πρόσθετου μερίσματος στους μετόχους
(σε χρήμα ή μετοχές)
- 5.β. Καταβολή ποσοστών στα μέλη του Διοικητικού
Συμβουλίου
- 5.γ. Κορήγηση μετοχών στους εργαζόμενους
- 5.δ. Σχηματισμός άλλων Αποθεματικών
- 5.ε. Υπόλοιπο εις νέον.

Α₆

ΣΕΙΡΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ

Σύμφωνα με το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο, το οποίο είναι εναρμονισμένο στην 4^η Οδηγία της ΕΟΚ και μάλιστα στο άρθρο 9 της Οδηγίας αυτής, η σειρά με την οποία πρέπει εις το εξής να εμφανίζονται τα Αποθεματικά στον Ισολογισμό, έχει ως ακολούθως:

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

- .....I **ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ**
- .....II **ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΠΟ ΕΚΔΟΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟ ΑΡΤΙΟ**
- ....III **ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ**
- ....IV **ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ**
  - 1-Τακτικό Αποθεματικό
  - 2-Αποθεματικά Καταστατικού
  - 3-Ειδικά Αποθεματικά
  - 4-Εκτακτα Αποθεματικά
  - 5-Αφορολόγητα Αποθεματικά
  - 6-Αποθεματικό για ίδιες μετοχές

Τόσο η θέση, όσο ,και η σειρά αυτή των Αποθεματικών στον Ισολογισμό, υποβάλλεται από το γεγονός ότι τα Αποθεματικά αποτελούν Ιδιο Κεφάλαιο για την εταιρεία και συνεπώς πρέπει να εμφανίζονται στον Ισολογισμό μαζί με τα άλλα Ιδια Κεφάλαια.

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι η διαφορά από έκδοση μετοχών υπερ το άρτιο, εμφανίζεται χωριστά από τα άλλα Αποθεματικά. Αυτό συμβαίνει γιατί το Αποθεματικό αυτό είναι ιδιότυπο και σχη-

---

ματίζεται κάτω από συνθήκες, εντελώς διαφορετικές από εκείνες του σχηματισμού των άλλων Αποθεματικών και με διαφορετικές επιδράσεις στην οικονομική κατάσταση της εταιρείας.

Όσον αφορά τα άλλα Αποθεματικά, αυτά εμφανίζονται σε δευτεροβάθμιους λογαριασμούς του λογαριασμού "ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ", με πρώτο το Τακτικό Αποθεματικό, μια και αυτό σχηματίζεται, ούτως ή άλλως πρώτο.

Α₇ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Α.7.1. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Όλα τα Αποθεματικά, εκτός ορισμένων, φορολογούνται συνήθως κατά το σχηματισμό τους και ο φόρος που τους αναλογεί βαρύνει την εταιρεία ως παρακρατηθέν από αυτήν κέρδος.

1. Το **ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ** φορολογείται, βάσει των διατάξεων του Κώδικα φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων, εις βάρος της εταιρείας ως αδιανέμητο κέρδος.

Αν το Τακτικό Αποθεματικό προέρχεται από μετατροπή αφορολόγητων σε Τακτικό, τότε υπόκειται στις ευνοϊκές φορολογικές διατάξεις στις οποίες υπόκεινται και τα Αφορολόγητα Αποθεματικά από τα οποία προήλθε.

Ο οφειλόμενος φόρος επί του Τακτικού Αποθεματικού αφαιρείται από τα Καθαρά Κέρδη αμέσως μετά το σχηματισμό του και πριν την απόδοση του πρώτου μερίσματος, μαζί με την εισφορά υπέρ ΟΓΑ, η οποία αναλογεί και με τα εξής ποσοστά:

- α) Για τις ημεδαπές εμπορικές ΑΕ αναλογεί φόρος 40% και ΟΓΑ 15%
- β) Για τις ημεδαπές βιομηχανικές και μεταλλευτικές με μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο μετοχές αναλογεί φόρος 40% και ΟΓΑ 15%
- γ) Για τις ημεδαπές βιομηχανικές και μεταλλευτι-

κές με εισηγμένες στο χρηματιστήριο μετοχές αναλογεί φόρος 35% και ΟΓΑ 15%.

2. ΤΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟ ΕΚΔΟΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟ ΑΡΤΙΟ δεν υπόκειται σε φορολογία, γιατί η φορολογική Νομοθεσία το θεωρεί συμπληρωματικό κεφάλαιο (συμπληρωματική εισφορά των μετοχών) και όχι πραγματικό κέρδος.

3. ΤΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ, είτε δεν υπόκεινται καθόλου σε φορολογία, είτε φορολογούνται με ποσοστά μικρότερα από εκείνα των άλλων Αποθεματικών. Οι προϋποθέσεις και τα ποσοστά φοροαπαλλαγής τους ορίζονται από τους εκάστοτε αναπτυξιακούς νόμους που διέπουν το σχηματισμό τους.

4. ΤΑ ΑΦΑΝΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ, εκ των πραγμάτων δεν υπόκεινται σε φορολογία εισοδήματος.

A.7.2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Υπάρχουν δύο απόψεις όσον αφορά την ουσία της κεφαλαιοποίησης των Αποθεματικών, με αποτέλεσμα να υπάρχουν και σοβαρές αμφισβητήσεις για την ορθότητα της επιβολής φόρου κατά την κεφαλαιοποίησή τους.

Σύμφωνα με τη μια άποψη, η κεφαλαιοποίηση, αποτελείται από ένα στάδιο: τη μεταφορά ποσών από τους λογαριασμούς των Αποθεματικών στο λογαριασμό του κεφαλαίου, γεγονός το οποίο συνεπάγεται ότι ο

μέτοχος, μετά την αποδοχή των νέων μετοχών, δεν αποκτά μεγαλύτερα δικαιώματα επί της περιουσίας της εταιρείας (αφού οι παλαιές και οι νέες μετοχές μαζί αντιστοιχούν στην ίδια αξία), άρα δεν αποκτά περισσότερα κέρδη και επομένως δεν πρέπει να τίθεται θέμα φορολόγησής του.

Αντίθετα, σύμφωνα με την άλλη άποψη, η κεφαλαιοποίηση αποτελείται από δύο στάδια: τη διανομή των Αποθεματικών στους μετόχους, η οποία πρέπει να φορολογηθεί ως διανομή κέρδους σε βάρος των μετόχων και την επανεισφορά των διανεμηθέντων ποσών από τους μετόχους προς την εταιρεία, τα οποία πρέπει να φορολογηθούν σε βάρος της εταιρείας.

Η ελληνική Φορολογική Νομοθεσία βασιζόμενη στη δεύτερη άποψη, θεωρεί ότι τα Αποθεματικά τα οποία κεφαλαιοποιούνται δεν αποτελούν πλέον καταβεβλημένο Μ.Κ. και ως εκ τούτου τα υποβάλει σε φόρο εισοδήματος:

- α- βάσει των διατάξεων περί φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων. Ο φόρος ο οποίος προκύπτει δεν αφαιρείται ως έξοδο από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσεως, αλλά από τον τελικό αναλογούντα φόρο εισοδήματος της Α.Ε.
- β- βάσει του γεγονότος ότι η κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών λογίζεται από τη Φορολογική Νομοθεσία ως διανομή μερίσματος, οι μέτοχοι οι οποίοι λαμβάνουν τις νέες μετοχές έναντι της κεφαλαιοποίησεως, φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος εκ κινήτων αξιών.

Ο φόρος αυτός, ο οποίος βαρύνει τους μετόχους, υπολογίζεται επί της διαφοράς αξίας μεταξύ της

παλαιάς μετοχής και του μέσου όρου της αξίας των μετοχών, η οποία προκύπτει μετά την έκδοση των νέων μετοχών. Για την πλήρη επεξήγηση αυτού παραθέτουμε το εξής παράδειγμα

Παροχή 1 νέας μετοχής
έναντι 5 παλαιών μετοχών

Σύνολο 6 μετοχές

Αξία παλαιάς μετοχής		=	2000 δρχ.
Συνολ. αξία παλαιών	: 5 μετοχές x 2000 δρχ.	=	10000 δρχ.
Μ.Ο. αξίας μετοχών	: 10000 δρχ./6 μετοχές	=	1667 δρχ.
Διαφορά Αξιών	: 2000 - 1677	=	333 δρχ.

Συνεπώς ο μέτοχος βαρύνεται με φόρο ο οποίος υπολογίζεται βάσει του ποσού των 333 δρχ. για κάθε μετοχή του.

Στο σημείο αυτό θα διακρίνουμε δύο περιπτώσεις, ανάλογα με το αν τα κεφαλοποιούμενα Αποθεματικά φορολογήθηκαν κατά το σχηματισμό τους ή όχι:

1. Αν φορολογήθηκαν κατά το σχηματισμό τους, τότε κατά την κεφαλαιοποίησή τους:

το Δημόσιο επιστρέφει στην Α.Ε. τον καταβεβλημένο φόρο και η Α.Ε. παρακρατά και αποδίδει στο Δημόσιο το φόρο, ο οποίος βαρύνει τους μετόχους.

2. Αν δεν φορολογήθηκαν κατά το σχηματισμό τους, τότε διενεργείται μόνο παρακράτηση του οφειλόμενου φόρου των μετοχών και απόδοσή του στο Δημόσιο.

Ειδικότερα:

■ Η κεφαλαιοποίηση της υπεραξίας (Αφανές Αποθεματικό), από αναπροσαρμογή Ισολογισμού, υπόκειται σε φόρο 1% για τα γήπεδα και 3% για τα κτήρια και λοιπές εγκαταστάσεις, χωρίς εισφορά υπέρ ΟΓΑ.

Υπόχρη για την καταβολή φόρου είναι η Α.Ε., η οποία και οφείλει να τον καταβάλει κατά το χρόνο της κεφαλαιοποιήσεως.

Σε περίπτωση κατά την οποία η Α.Ε. θα διαλυθεί, ο παραπάνω φόρος βαρύνει εξίσου όλες τις παλαιές και νέες μετοχές και καταβάλεται από τους μετόχους, εκτός αν η υπό διάλυση εταιρεία πρόκειται να συγχωνευτεί ή να απορροφηθεί από άλλη εταιρεία, οπότε ο φόρος βαρύνει τη νέα εταιρεία.

Παρόμοια επιβάρυνση θα είχαν οι μέτοχοι αν η Α.Ε. μετά την ονομαστική αύξηση του Μ.Κ. της με κεφαλαιοποίηση υπεραξίας, προέβαινε σε μείωση αυτού πριν την παρέλευση δεκαετίας από την κεφαλαιοποίηση, με σκοπό τη διανομή του στους μετόχους.

Ομως, αν κατά την κεφαλαιοποίηση της υπεραξίας, η Α.Ε. αποδεχτεί το καθεστώς φορολογίας 10% επί των γηπέδων και 20% επί των κτηρίων και λοιπών εγκαταστάσεων, τότε εξαλείφεται κάθε άλλη υποχρέωση, τόσο της ίδιας, όσο και των μετόχων της, είτε κατά τη διάλυσή της, είτε κατά τη μείωση του Μ.Κ. της για διανομή στους μετόχους, σύμφωνα με τον αναπτυξιακό νόμο 1314/72.

■ Κατά την κεφαλαιοποίηση των Αφορολόγητων Αποθεματικών, η Α.Ε. βαρύνεται με φόρο 20% επί του ποσού της κεφαλαιοποιήσεως χωρίς άλλη επιβάρυνση.

Ο φόρος αυτός δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα, ούτε συμψηφίζεται με τον οφειλόμενο φόρο εισοδήματος της χρήσεως. Καταβάλλεται σε τέσσερες δόσεις, η μία εκ των οποίων καθίσταται πληρωτές κατά την υποβολή της δηλώσεως περί αυξήσεως του Μ.Κ. στον Οικονομικό Εφορο.

Ο εν λόγω φόρος εκπίπτει από το φόρο ο οποίος θα λογιζόταν, αν η Α.Ε. πριν από τη λήξη της δεκαετίας από την κεφαλαιοποίηση, προέβαινε σε διάλυση ή μείωση του Μ.Κ. της για διανομή στους μετόχους.

■ Η κεφαλαιοποίηση Αποθεματικού από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, δεν υπόκειται σε φόρο, γιατί το Αποθεματικό αυτό δεν έχει σχηματιστεί από δεδουλευμένο πραγματικό κέρδος, αλλά από εικονικό (συμπληρωματικό κεφάλαιο) και κατά συνέπεια δεν αποτελεί εισόδημα αλλά συμπληρωματική εισφορά των μετόχων.

Α.7.3. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ Μ.Κ. ΜΕ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Θα εξετάσουμε τώρα την απόσβεση του Μ.Κ. από φορολογική άποψη. Βάσει του νομικού διατάγματος 3323/55 περί φορολογίας εισοδήματος, η εξαγορά ίδιων μετοχών, για Απόσβεση Μ.Κ., θεωρείται ως διανεμόμενο μέρισμα και φορολογείται εις βάρος των μετόχων, όχι όλο το ποσό της εξαγοράς αλλά η θετική διαφορά, η οποία προκύπτει μεταξύ της τιμής εξαγοράς των μετοχών και του ποσού, το οποίο έχουν καταβάλει οι μέτοχοι για κάθε μετοχή μέχρι τη στιγμή της εξαγοράς.

Συνεπώς:

● Αν η εξαγορά γίνει στο άρτιο, τότε τα διατιθέμενα προς εξαγορά μετοχών Αποθεματικά είναι αφορολόγητα για τους μετόχους, γιατί δεν αποτελούν για αυτούς κέρδος, αλλά επιστροφή του κεφαλαίου τους.

● Αν η εξαγορά γίνει υπέρ το άρτιο, η θετική διαφορά η οποία προκύπτει υπέρ των μετόχων, αποτελεί για αυτούς κέρδος το οποίο φορολογείται ως εισόδημα από κινητές αξίες.

● Αν όμως η εξαγορά γίνει υπό το άρτιο, τότε προκύπτει μια αρνητική για τους μετόχους διαφορά, η οποία είναι υπέρ της Α.Ε., με αποτέλεσμα να μη βαρύνονται φορολογικά οι μέτοχοι, αλλά η Α.Ε. Όμως, η διαφορά αυτή υπέρ της Α.Ε. αποτελεί ένα φαινομενικό (λογιστικό) και όχι πραγματικό κέρδος δεδομένου ότι δεν αυξάνεται από την ύπαρξή του η εταιρική περιουσία της Α.Ε. Για το λόγο αυτό δεν θα έπρεπε και να φορολογείται. Ωστόσο, φορολογείται, γιατί η δικαστική νομολογία έχει ως τώρα αποφανθεί ότι η εξαγορά ίδιων μετοχών αποτελεί εξόφληση Παθητικού, και κατά συνέπεια, η διαφορά εκ της εξαγοράς υπό το άρτιο αποτελεί για την Α.Ε. φορολογητέο κέρδος.

Α.7.4. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΛΥΨΗΣ ή ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ ΖΗΜΙΩΝ ΜΕ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Η χρησιμοποίηση των Αποθεματικών για κάλυψη ή απόσβεση ζημιών δεν υπόκεινται σε φορολογία, είτε τα Αποθεματικά φορολογήθηκαν κατά το σχηματισμό

τους είτε όχι.

Αλλωστε, η Φορολογική Νομοθεσία δεν λαμβάνει υπόψιν της την κάλυψη ή απόσβεση των ζημιών από τα κέρδη των επόμενων τριών ετών, για τις εμπορικές ή των πέντε για τις βιομηχανικές, μεταλλευτικές και γεωργικές επιχειρήσεις. Αν κατά το διάστημα αυτών των τριών ή πέντε ετών, δεν προκύψουν κέρδη, ώστε να καλυφθεί η ζημία, τότε ο φόρος τον οποίο έχει τυχόν καταβάλλει η εταιρεία κατά τον σχηματισμό του Αποθεματικού, δεν επιστρέφεται από τη Διοίκηση (αρμόδια Οικονομική Εφορία), όπως θα έπρεπε ως "αχρεωστήτως καταβληθείς".

A.7.5. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Από φορολογικής απόψεως στη διανομή Αποθεματικών διακρίνουμε δύο περιπτώσεις:

A ■ Διανομή Αποθεματικών τα οποία είχαν φορολογηθεί κατά το σχηματισμό τους.

Τα Αποθεματικά αυτά φορολογήθηκαν στο παρελθόν εις βάρος της εταιρείας. Τώρα που διανέμονται στους μετόχους, αυτοί βαρύνονται φορολογικά βάσει των διατάξεων περί φορολογίας εισοδήματος εκ κινήτων αξιών.

Έτσι η Α.Ε. οφείλει να παρακρατήσει από τους μετόχους και να αποδώσει στο Δημόσιο το φόρο ο οποίος αναλογεί στα μερίσματά τους. Το δε Δημόσιο οφείλει να επιστρέψει στην εταιρεία το φόρο τον οποίο αυτή είχε καταβάλει κατά το σχηματισμό των Αποθεματικών.

Για το λόγο αυτό διενεργείται ένας συμψηφισμός μεταξύ του καταβληθέντος από την Α.Ε. και του οφειλόμενου από τους μετόχους φόρου. Αν η διαφορά των δύο φόρων (φόρος ΑΕ - φόρος μετόχων) είναι θετική, τότε το Δημόσιο οφείλει να την επιστρέψει στην ΑΕ ως "αχρεωστήτως καταβληθείσα".

Αν, όμως, η διαφορά είναι αρνητική, τότε η ΑΕ οφείλει να την καταβάλει στο Δημόσιο.

Προκειμένου η ΑΕ να εισπράξει από το Δημόσιο την παραπάνω αναφερομένη θετική διαφορά, έχει τριετή προθεσμία, μετά το πέρας της οποίας η υποχρέωση του Δημοσίου παραγράφεται.

Ο φόρος ο οποίος θα παρακρατηθεί από τους μετόχους υπολογίζεται σύμφωνα με τους φορολογικούς συντελεστές οι οποίοι ισχύουν κατά την ημερομηνία κατά την οποία η Τακτική ΓΣ αποφάσισε τη διανομή ή αν η διανομή αποφασίστηκε από έκτακτη ΓΣ με τους φορολογικούς συντελεστές οι οποίοι ισχύουν κατά την ημερομηνία κατά την οποία η Τακτική ΓΣ ενέκρινε την απόφαση της Έκτακτης.

Β ■ Διανομή Αποθεματικών τα οποία δεν είχαν φορολογηθεί κατά το σχηματισμό τους.

Στην περίπτωση αυτή, διενεργείται από την ΑΕ μόνο η παρακράτηση του φόρου από τους μετόχους και η απόδοσή του στο Δημόσιο, αφού δεν τίθεται θέμα συμψηφισμού.

A₈ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Σε ότι αφορά το σχηματισμό και τη χρησιμοποίηση των Αποθεματικών, γενικά το Κοινοτικό Δίκαιο, παραπέμπει στην εσωτερική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους.

Ωστόσο υπάρχουν ορισμένες λεπτομέρειες σχετικά με τα Αποθεματικά, οι οποίες προκύπτουν από τη δεύτερη και την Τέταρτη Οδηγία της ΕΟΚ και οι οποίες αξίζει να αναφερθούν.

Σύμφωνα με τη ΔΕΥΤΕΡΗ ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΟΚ της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1976:

α) Βάσει του άρθρου 9:

Στην περίπτωση κατά την οποία μια εταιρία κατέχει μετοχές μιας άλλης εταιρίας έναντι εισφοράς, πρέπει να εξοφλεί τις μετοχές αυτές τουλάχιστον σε ποσοστό 25% της Ονομαστικής τους αξίας, κατά τη σύσταση της εκδότριας εταιρίας και το υπόλοιπο το αργότερο σε πέντε χρόνια από τη σύσταση της εκδότριας.

Τα παραπάνω επιτρέπεται να μην εφαρμοστούν όταν η εισφέρουσα εταιρεία (αυτή που κατέχει τις μετοχές της εκδότριας) έχει Αποθεματικά, τα οποία δεν επιτρέπεται από το νόμο ή το καταστατικό να διανείμει στους μετόχους και το ύψος των οποίων ξεπερνά το σύνολο των ονομαστικών αξιών των μετοχών της εκδότριας που κατέχει η εισφέρουσα.

Δηλαδή πρέπει να ισχύει η σχέση:

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ μη διανεμητέα > ΟΑ μετοχών εκδότριας.

Πρέπει επίσης η εισφέρουσα εταιρία να σχηματίσει ένα νέο Αποθεματικό, ισόποσο με τα παραπάνω μη διανεμητέα Αποθεματικά, του οποίου η διανομή γίνεται επιτρεπτή αφού περάσουν τρία χρόνια από τη δημοσίευση των ετήσιων λογαριασμών της εκδότριας εταιρείας της χρήσης κατά την οποία η εισφέρουσα έλαβε από την εκδότρια τις εν λόγω μετοχές έναντι εισφορών.

β) Βάσει του άρθρου 15:

Η διανομή Καθαρών Κερδών στους μετόχους απαγορεύεται όταν κατά την ημερομηνία λήξεως της χρήσης το Καθαρό Ενεργητικό της εταιρείας είναι μικρότερο (ή πρόκειται να γίνει μικρότερο) μετά τη διανομή από το σύνολο του καλυφθέντος Κεφαλαίου και των Αποθεματικών τα οποία δεν επιτρέπεται από το νόμο ή το καταστατικό να διανεμηθούν.

Δηλαδή όταν ισχύει η σχέση:

$$\text{ΚΑΘΑΡΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ} < \begin{matrix} \text{ΚΑΛΥΦΘΕΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟ} \\ + \\ \text{ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ μη διανεμητέα.} \end{matrix}$$

Το ποσό των Καθαρών Κερδών που μπορεί να διανεμηθεί ορίζεται από τη σχέση:

$$\text{ΠΟΣΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ} < \left\{ \begin{array}{l} \text{ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ} \\ + \text{ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ} \\ + \text{ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΝΟΜΗ} \\ - \text{ΖΗΜΙΕΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ} \\ - \text{ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΝΟΜΟΥ ή ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ} \end{array} \right.$$

Σχετικά με τη διανομή Καθαρών Κερδών στους μετό-

χους:

α) το άρθρο 44α του νόμου 2190/20 ορίζει ότι η παραπάνω διανομή απαγορεύεται όταν τα Συνολικά Ιδια Κεφάλαια της εταιρίας είναι (ή θα γίνουν μετά τη διανομή) μικρότερα από το άθροισμα του Μετοχικού Κεφαλαίου και των Αποθεματικών τα οποία απαγορεύεται να διανεμηθούν βάσει του νόμου ή του καταστατικού.

Δηλαδή όταν ισχύει η σχέση:

Συν Ιδια Κεφάλαια < MK + Αποθεματικά μη διανεμητέα.

β) Βάσει του ίδιου άρθρου 15 της 2^{ης} οδηγίας του Συμβουλίου της ΕΟΚ, η Κεφαλαιοποίηση των Αποθεματικών υπόκειται ρητά στην εσωτερική νομοθεσία των κρατών μελών.

γ) Βάσει των άρθρων 32 και 33:

Το άρθρο 32 ορίζει ότι κατά τη μείωση του Μετοχικού Κεφαλαίου οι πιστωτές της εταιρείας, των οποίων οι απαιτήσεις προς αυτήν καθίστανται ληξιπρόθεσμες μετά τη δημοσίευση της μείωσης του Μετοχικού Κεφαλαίου, δικαιούνται να ζητήσουν και να λάβουν από την εταιρεία εγγυήσεις για την ασφάλεια των απαιτήσεών τους.

Το άρθρο 32 δεν ισχύει όταν "η μείωση του Μετοχικού Κεφαλαίου διενεργείται με σκοπό την κάλυψη ζημιών ή την ενίσχυση των Αποθεματικών και εφόσον μετά τη μείωση του Μετοχικού Κεφαλαίου το ενισχυμένο Αποθεματικό παραμένει μικρότερο ή ίσο με το 10% του μειωθέντος και καλυφθέντος Μετοχικού Κεφαλαίου".

Το ενισχυμένο αυτό Αποθεματικό δεν επιτρέπεται να διανεμηθεί στους μετόχους. Μπορεί όμως "να χρησιμοποιηθεί για να καλύψει ζημιές οι οποίες

προέκυψαν κατά την Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών".

δ) Βάσει του άρθρου 39:

Οι εταιρίες, οι οποίες εξαγοράζουν δικές τους μετοχές οφείλουν να σχηματίσουν Αποθεματικό ισόποσο με το σύνολο των Ονομαστικών αξιών των εξαγοραζομένων μετοχών.

Το Αποθεματικό αυτό δεν μπορεί να διανεμηθεί στους μετόχους αλλά μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί.

Τα ποσά που καταβάλλονται στους μετόχους λόγω της εξαγοράς των μετοχών τους από την εταιρεία πρέπει να προέρχονται είτε από Καθαρά Κέρδη είτε από Ειδικό για το σκοπό αυτό Αποθεματικό, το οποίο δεν έχει καμία σχέση με το παραπάνω αναφερόμενο.

Σύμφωνα με την ΤΕΤΑΡΤΗ ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΟΚ της 25^{ης} ΙΟΥΛΙΟΥ 1978:

α) Βάσει του άρθρου 8, η σειρά εμφάνισης των Αποθεματικών στον Ισολογισμό έχει ως εξής:

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Α..ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

..... I ΚΕΦΑΛΑΙΟ

..... II Διαφορά εξ εκδόσεως μετοχών και ομολόγων

..... υπέρ το Αρτίο.

..... II Διαφορές αναπροσαρμογής.

..... IV Αποθεματικά.

1. Τακτικό Αποθεματικό.

2. Αποθεματικά για ίδιες μετοχές.

3. Αποθεματικά προβλεπόμενα από το Καταστατικό.

4. Λοιπά Αποθεματικά.

Οι διαφορές που εμφανίζονται σε σχέση με το ΕΓΛΣ

οφείλονται στο γεγονός ότι το ΕΓΛΣ δεν ακολουθεί πιστά τις οδηγίες της ΕΟΚ, απλά είναι εναρμονισμένο με αυτές.

β) Βάσει του άρθρου 31, το οποίο αναφέρεται στους κανόνες αποτιμήσεως, ορίζεται ότι το ποσό της διαφοράς το οποίο προκύπτει λόγω της χρησιμοποίησης μεθόδου αποτίμησης διαφορετικής από αυτήν που επιβάλλει το άρθρο 32 (και η οποία βασίζεται στην τιμή κτήσης ή το κόστος παραγωγής), μεταφέρεται στο λογαριασμό "Αποθεματικό Αναπροσαρμογής".

Το Αποθεματικό αυτό επιτρέπεται να κεφαλαιοποιηθεί. Ακόμα επιτρέπεται να μειωθεί κατά το ποσό που δεν είναι πλέον απαραίτητο για την εξισορρόπηση μεταξύ της μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε και αυτής που επιβάλλει το άρθρο 32.

Μπορεί επίσης να διανεμηθεί στους μετόχους αν αποδειχτεί ότι αφορά πραγματικά κέρδη.

Α₉ ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Τα Αποθεματικά έχουν ιδιαίτερη σημασία για την οικονομική σταθερότητα και την επιβίωση των εταιρειών, αφού η σχηματισμός τους συντελεί στην αύξηση των συνολικών Ιδίων Κεφαλαίων τους και κατά συνέπεια στην εξάλειψη των δυσμενών επιπτώσεων που θα είχαν διάφορες δυσάρεστες καταστάσεις, όπως για παράδειγμα η ύπαρξη ζημίας σε ορισμένες χρήσεις.

Η κάλυψη των ζημιών με ποσά, τα οποία προέρχονται από Αποθεματικά επιτρέπει στην εταιρεία να υποσκελίζει το γεγονός αυτό, χωρίς για παράδειγμα, να αναγκαστεί να προσφύγει σε δανεισμό ή να μετατρέψει τους πιστωτές της σε μετόχους, καταστάσεις οι οποίες θα επιδεινώναν ακόμα περισσότερο την ήδη δύσκολη θέση της.

Ενα άλλο σημείο στο οποίο η ύπαρξη Αποθεματικών είναι ιδιαίτερα σημαντική, είναι η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων. Η εταιρεία έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει ορισμένα από τα Αποθεματικά της, τα οποία έχει σχηματίσει για το σκοπό αυτό, ώστε να αυτοχρηματοδοτηθεί σε περιπτώσεις επεκτάσεων ή επενδύσεων, χωρίς να προσφύγει στην ξένη χρηματοδότηση, η οποία συνήθως επέρχεται κάτω από επαχθείς όρους. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί είτε με την επένδυση των ποσών των Αποθεματικών σε στοιχεία του Ενεργητικού, όπως σε εγκαταστάσεις και πάγια, είτε με το σχηματισμό Αποθεματικών ειδικά για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων σε πάγια στοιχεία.

Γενικά, η δημιουργία Αποθεματικών είναι ένας

τρόπος αποταμίευσης σε περιόδους ύπαρξης κερδών, ώστε η εταιρεία να είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της σε κρίσιμες περιόδους ή να προβεί αυτοδύναμα στην πραγματοποίηση των στόχων της.

Η ύπαρξη των Αποθεματικών συμβάλλει στην εξασφάλιση, όχι μόνο των συμφερόντων της εταιρείας, αλλά και όλων όσων σχετίζονται με αυτήν, δηλαδή των μετοχών, των πιστωτών και των εργαζομένων και κατά συνέπεια των συμφερόντων του ευρύτερου περιβάλλοντός της.

Η νομοθεσία περί διανομής κερδών των Α.Ε. επιφέρει μια αναλογική ισορροπία ανάμεσα στα συμφέροντα όλων αυτών των φορέων και τα εξασφαλίζει με την επιβολή του αναγκαστικού σχηματισμού ενός ελάχιστου ποσού Αποθεματικού, του Τακτικού Αποθεματικού.

Και όσο η εταιρεία προχωρεί στο σχηματισμό Αποθεματικών και πέρα από το νομικά υποχρεωτικό, τόσο πιο πολύ εξασφαλίζονται τα συμφέροντα αυτά, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με τέτοιο τρόπο, ώστε η εξασφάλιση του ενός να προϋποθέτει την εξασφάλιση των άλλων.

Η αλληλεξάρτηση των συμφερόντων της εταιρείας, των πιστωτών, των μετόχων και των εργαζομένων, είναι απόρροια του γεγονότος ότι η ύπαρξη των Αποθεματικών εξασφαλίζει, ως ένα σημείο, τη βιωσιμότητα της εταιρείας, με αποτέλεσμα:

* και οι πιστωτές να εξασφαλίζουν την έγκαιρη είσπραξη των απαιτήσεών τους και η εταιρεία να μην επιβαρύνεται με πρόσθετους τόκους και να αποφεύγει έτσι τη συσσώρευση χρεών, τα οποία συνήθως επιφέρουν αξεπέραστα προβλήματα.

---

* οι μέτοχοι εξασφαλίζουν την καταβολή διαρκούς και σταθερού μερίσματος, αφού καταρχήν ο νόμος απαγορεύει την αποθεματοποίηση εικονικών κερδών (που θα μείωναν τα προς διανομή κέρδη) και εκτός αυτού η ύπαρξη ορισμένων ειδικών Αποθεματικών συντελεί στην καταβολή σταθερού μερίσματος σε χρήσεις, στις οποίες τα κέρδη δεν επαρκούν ώστε τα μερίσματα να είναι ισόποσα με εκείνα των προηγούμενων χρήσεων.

* οι εργαζόμενοι, μέσω της επιβίωσης της εταιρείας, εξασφαλίζουν διαρκή και σίγουρη απασχόληση με ικανοποιητική αμοιβή.

Το τελικό αποτέλεσμα είναι η ύπαρξη μιας υγιούς και αυτοδύναμης μονάδας, η οποία επιδρά ευνοϊκά στα μέλη τόσο του εσωτερικού, όσο και του ευρύτερου οικονομικοκοινωνικού της περιβάλλοντος.

B ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

B₁. ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

1. Τακτικό Αποθεματικό.
2. Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.
3. Αποθεματικά Καταστατικού.
4. Ελεύθερα Αποθεματικά.
5. Αφανή Αποθεματικά.
6. Ειδικά Αποθεματικά.
  - 6.1. Αποθεματικό για απόσβεση ΜΚ.
  - 6.2. Αποθεματικό για απόσβεση ομολ. δανείου.
  - 6.3. Αποθεματικό για απόσβεση Ακινητοποιήσεων.
  - 6.4. Αποθεματικό για απόσβεση δανείου.
  - 6.5. Αποθεματικό για απόσβεση Απαιτήσεων.
  - 6.6. Αποθεματικό για εξαγορά ιδίων μετοχών.
  - 6.7. Αποθεματικό για εξαγορά ιδρυτικών τίτλων.
  - 6.8. Αποθεματικό για αντ/ση Ε.
  - 6.9. Αποθεματικό για ρύθμιση σταθερότητας μερισμάτων.
  - 6.10. Αποθεματικό για διανομή στους μετόχους.
  - 6.11. Αποθεματικό για αντιμετώπιση πληθωρισμού.
  - 6.12. Αποθεματικό για επενδύσεις και ανανέωση εγκαταστάσεων.
  - 6.13. Αποθεματικό για ενδεχόμενες ζημιές.
  - 6.14. Αποθεματικό για διακυμάνσεις τιμών.
7. Αποθεματικά άνευ ειδικού προορισμού.
8. Εκτακτα Αποθεματικά.
9. Αφορολόγητα Αποθεματικά

B₂ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΘΕ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ

B.2.1 ΤΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ

Για το Τακτικό Αποθεματικό το άρθρο 44 του νόμου 2190/20 ορίζει ρητά:

"Ετησίως αφαιρείται το εικοστόν τουλάχιστον των καθαρών κερδών προς σχηματισμόν Τακτικού Αποθεματικού. Η προς σχηματισμόν αφαιρέσις καύει ούσα υποχρεωτική, άμα ως ούτο φθάσει τουλάχιστον το τρίτον του Εταιρικού Κεφαλαίου. Το Αποθεματικόν τούτο χρησιμοποιείται αποκλειστικά προς εξίσωσιν, προ πάσης διανομής μερίσματος του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού Κερδών και Ζημιών."

Από τα παραπάνω οριζόμενα συνάγεται ότι:

1. Το Αποθεματικό αυτό χαρακτηρίζεται Τακτικό ένεκα της περιοδικότητας του σχηματισμού του, μια φορά σε καθε χρήση.
2. Ο σχηματισμός, το ποσοστό σχηματισμού του, καθώς και ο σκοπός του ΤΑ, δεν μπορούν να τροποποιηθούν ούτε από το καταστατικό της εταιρείας ούτε από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων.
3. Το ποσοστό 5% (ή 20% για τις ασφαλιστικές εταιρείες) σχηματισμού του ΤΑ επί των Καθαρών Κερδών της χρήσης δεν είναι δυνατόν να μειωθεί, παρά μόνο στην περίπτωση που το ποσό του καλύπτει το 1/3 του Εταιρικού Κεφαλαίου και μόνο για το υπερβάλλον του 1/3 μέρος (ή για τις ασφαλιστικές εταιρείες το τετραπλάσιο του Μετοχικού Κεφαλαίου). Το ποσό του Εταιρικού κεφαλαίου επί

του οποίου υπολογίζεται το $1/3$ ή το τετραπλάσιο, αφορά το Ονομαστικό Εταιρικό κεφάλαιο, είτε αυτό είναι καταβεβλημένο ή όχι, αποσβεσμένο κ.λ.π.

Ο σχηματισμός λοιπόν του ΤΑ σε ποσοστό μικρότερο του 5% (ή $1/20$) είναι επιτρεπτός εφόσον καλύπτονται τα προαναφερόμενα ποσοστά του Εταιρικού Κεφαλαίου, δεδομένου ότι σε αυτές τις περιπτώσεις το σχηματιζόμενο ΤΑ είναι ήδη πολύ υψηλό ποσό.

Το ποσοστό του 5% μπορεί και να αυξηθεί, ώστε το ποσό του ΤΑ να είναι υψηλότερο του νομικά οριζόμενου ως ελαχίστου, βάσει σχετικού όρου του καταστατικού, ο οποίος είτε ορίζει απευθείας το ποσοστό αυτό, είτε δίνει τη σχετική εξουσιοδότηση στη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

4. Σκοπός του ΤΑ είναι να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο για την κάλυψη του χρεωστικού Υπολοίπου του λογαριασμού "Κέρδη και Ζημιές". Η χρησιμοποίησή του αυτή μπορεί να αφορά τις ζημιές της κλειομένης χρήσεως και μέχρι του ποσού του ΤΑ που τις καλύπτουν, οπότε το υπόλοιπο του ΤΑ θα χρησιμοποιηθεί σε επόμενες χρήσεις για τυχόν ζημιές που θα προκύψουν. Αν όμως στην κλειόμενη χρήση δεν υπάρχουν ζημιές, θα χρησιμοποιηθεί αυτούσιο στις επόμενες.

Και βέβαια η χρήση του ΤΑ στην κάλυψη του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού "Κέρδη και Ζημιές" διενεργείται στο τέλος της χρήσεως και αφού πρώτα συνταχθούν ο Ισολογισμός και ο λογαριασμός "Αποτελέσματα Χρήσεως", δεδομένου ότι το ΤΑ προορίζεται να καλύψει τις συνολικές ζημιές που εμφανίζονται-υπάρχουν στο τέλος της χρήσεως (στον ανωτέρω λογ/

σμό Α.χ.) και όχι αυτές οι οποίες έχουν δημιουργηθεί κατά τη διάρκειά της και είναι πιθανόν να έχουν καλυφθεί μέχρι το τέλος της χρήσεως.

Η κάλυψη των ζημιών αυτών δεν είναι υποχρεωτικό να διενεργηθεί από το ΤΑ, αφού μπορούν να μεταφερθούν ως ζημίες στις επόμενες χρήσεις και να καλυφθούν από μελλοντικά κέρδη. Υπόκειται δηλαδή στη βούληση της εταιρίας με ποιό τρόπο θα καλύψει τις ζημίες της. Υπάρχει όμως μια περίπτωση κατά την οποία, η κάλυψη των ζημιών από το ΤΑ αν και δεν είναι υποχρεωτική, είναι αναγκαία για την επιβίωση της εταιρείας. πρόκειται για την περίπτωση κατά την οποία το Ενεργητικό μετά την αφαίρεση του Παθητικού είναι μικρότερο από το 1/10 του καταβεβλημένου Κεφαλαίου, με αποτέλεσμα η εταιρία να αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας της από το Υπουργείο Εμπορίου.

Γενικά λοιπόν το ΤΑ αποσκοπεί στην κάλυψη των ζημιών του τέλους της χρήσεως και η χρησιμοποίησή του για άλλους λόγους είναι νομικά απαγορευμένη. Συνεπώς δεν μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί, να διανεμηθεί στους μετόχους ή να χρησιμοποιηθεί για την απόσβεση του Μ.Κ. Εκτός αν το ποσοστό σχηματισμού του είναι μεγαλύτερο του 1/20 ή 5%, οπότε το ποσό του ΤΑ που υπερβαίνει το νομικά οριζόμενο ως ελάχιστο, είναι δυνατό να κεφαλαιοποιηθεί ή να διανεμηθεί στους μετόχους, αφού πάντα τροποποιηθεί ο σχετικός όρος του καταστατικού.

Σχετικά με την κεφαλαιοποίηση του υπερβάλλοντος του νομικά ελάχιστου Τακτικού Αποθεματικού, υπάρχουν συγγραφείς, οι οποίοι θεωρούν ότι η εν λόγω

κεφαλαιοποίηση προϋποθέτει διάταξη του καταστατικού, η οποία να την επιτρέπει ρητά, ενώ άλλοι τη θεωρούν παράνομη με την αιτιολογία ότι θίγονται έστω και έμμεσα, οι τρίτοι, οι οποίοι υπολόγιζαν όχι μόνο στο Μετοχικό Κεφάλαιο της εταιρείας, αλλά και στο Τακτικό Αποθεματικό, το οποίο μετά την κεφαλαιοποίηση του υπερβάλλοντος μέρους μειώνεται.

5. Το ΤΑ σχηματίζεται από τα Καθαρά Κέρδη της χρήσεως και πριν από την απόδοση του πρώτου μερίσματος στους μετόχους, ώστε να είναι σίγουρη η επάρκεια των κερδών για το σχηματισμό του. Οσον αφορά το ποσό των Καθαρών Κερδών πάνω στα οποία υπολογίζεται το ποσοστό σχηματισμού του ΤΑ, διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

- 1: Η κλειομένη χρήση δεν έχει κέρδη.
ΤΟΤΕ
Δεν σχηματίζεται Τ.Α.
- 2: Η κλειομένη χρήση δεν έχει κέρδη αλλά διανέμονται κέρδη προηγούμενων χρήσεων.
ΤΟΤΕ
Δεν σχηματίζεται Τ.Α.
- 3: Η κλειομένη χρήση έχει κέρδη.
ΤΟΤΕ
Σχηματίζεται Τ.Α.
- 4: Η κλειομένη χρήση έχει κέρδη και διανέμονται κέρδη προηγούμενων χρήσεων.
ΤΟΤΕ
Σχηματίζεται Τ.Α. μόνο επί των Κ.Κ. της κλειόμενης χρήσεως.

5: Η κλειόμενη χρήση έχει κέρδη αλλά υπάρχουν και ζημιές προηγούμενων χρήσεων, τις οποίες η εταιρεία επιθυμεί ή πρέπει να καλύψει στη συγκεκριμένη στιγμή.

ΤΟΤΕ

- α) αν τα κέρδη της χρήσης καλύπτουν τις προηγούμενες ζημιές, σχηματίζεται Τ.Α. επί του υπολοίπου των κερδών.
- β) αν τα κέρδη δεν επαρκούν για την κάλυψη των ζημιών, δεν σχηματίζεται Τ.Α.

Β.2.2 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟ ΕΚΔΟΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΥΠΕΡ ΤΟ ΑΡΤΙΟ

Το Αποθεματικό αυτό σχηματίζεται από τα ποσά που προκύπτουν από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, αφού στην περίπτωση της έκδοσης υπέρ το άρτιο οι μετοχές πωλούνται σε τιμή μεγαλύτερη της Ονομαστικής τους αξίας, οπότε δημιουργείται μια διαφορά η οποία αποτελεί για την εταιρεία κέρδος.

Το κέρδος αυτό δεν είναι πραγματικό, αλλά μόνο λογιστικό γιατί η ύπαρξή του δεν επιφέρει αντίστοιχη αύξηση της εταιρικής περιουσίας, αλλά μόνο διόρθωση της αγοραστικής αξίας τους, σε αντίθεση με τα άλλα Αποθεματικά τα οποία σχηματίζονται από πραγματικά κέρδη.

Ακριβώς εξ αιτίας αυτής της ιδιαιτερότητάς του, το Αποθεματικό αυτό δεν μπορεί να διανεμηθεί στους μετόχους, γιατί στην περίπτωση αυτή θα αποτελούσε διανομή πλασματικών κερδών (και για το λόγο αυτό η εμφάνισή του στον Ισολογισμό γίνεται

μεν στην κατηγορία των ιδίων κεφαλαίων, αλλά χωριστά από τα άλλα Αποθεματικά που σχηματίζονται από πραγματικά κέρδη).

Μέχρι το 1973 υπήρχαν αντιδικίες όσον αφορά τη νομιμότητα της κεφαλαιοποίησης του Αποθεματικού αυτού, η οποία όμως τελικά γινόταν δεκτή από τις Κρατικές Υπηρεσίες ως νόμιμη, ώσπου με την εγκύκλιο 26/1976 νομιμοποιήθηκε ρητά.

Αντιγνωμίες υπάρχουν μεταξύ των διαφόρων συγγραφέων όσον αφορά τη χρησιμοποίηση του Αποθεματικού αυτού για κάλυψη ζημιών ή εξόδων και για τη μετατροπή του σε άλλα είδη Αποθεματικών. Και τούτο γιατί άλλοι από αυτούς υποστηρίζουν ότι λόγω της ιδιοτυπίας του πρέπει να θεωρείται Μ.Κ. αφού μαζί με αυτό αποτελεί Κεφάλαιο που κατέβαλαν οι μέτοχοι, ενώ άλλοι όχι. Αξίζει εδώ να σημειώσουμε ότι η Φορολογική Νομοθεσία θεωρεί το Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο συμπληρωματικό κεφάλαιο για την εταιρία και κέρδος για τους μετόχους και για το λόγο αυτό το φορολογεί σε βάρος των μετόχων.

Β.2.3. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

Οι προϋποθέσεις δημιουργίας, το ποσοστό σχηματισμού και ο σκοπός χρήσης των Αποθεματικών αυτών ορίζονται από σχετικό όρο του Καταστατικού της εταιρείας. Αν και δεν τα προβλέπει ο νόμος αποτελούν για την εταιρεία Υποχρεωτικά Αποθεματικά, τα οποία δεν μπορούν να παρακαμφθούν από τη βούλησή της, παρά μόνο μετά από τροποποίηση του καταστατικού και μετατροπή τους σε προαιρετικά.

Β.2.4. ΕΛΕΥΘΕΡΑ - ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Η δημιουργία των Αποθεματικών αυτών δεν ορίζεται από το νόμο ούτε από το καταστατικό της εταιρείας, αλλά υπόκειται στη βούληση της εταιρείας που εκφράζεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Είναι λοιπόν, η Γενική Συνέλευση το όργανο που αποφασίζει τόσο για τη δημιουργία και το ποσό σχηματισμού τους όσο και για τον τρόπο χρησιμοποίησής τους. Μάλιστα η χρησιμοποίησή τους μπορεί να αποτελέσει απόφαση μιας άλλης μεταγενέστερης Γ.Σ.

Διίστανται οι απόψεις μεταξύ των συγγραφέων όσον αφορά το δικαίωμα της Γενικής Συνελεύσεως να αποφασίζει για το σχηματισμό και τη δημιουργία Αποθεματικών.

Καταρχήν ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η Γενική Συνέλευση δεν έχει καθόλου αυτό το δικαίωμα και ότι μόνο το καταστατικό μπορεί να προβλέπει σχετικά με αυτά τα Αποθεματικά.

Άλλοι υποστηρίζουν ότι η Γενική Συνέλευση έχει το προαναφερόμενο δικαίωμα μόνο όταν το παρέχει σε αυτήν το καταστατικό, ενώ άλλοι ότι ακόμα και όταν το καταστατικό δεν το παρέχει, η Γενική Συνέλευση έχει το δικαίωμα δημιουργίας Προαιρετικών Αποθεμάτων με την προϋπόθεση ότι όταν το καταστατικό δεν αναφέρει τον τρόπο διανομής κερδών, η Γενική Συνέλευση είναι το μόνο όργανο που μπορεί να αποφασίσει σχετικά και συνεπώς να αποφασίσει και τη δημιουργία Προαιρετικών Αποθεματικών.

B.2.5. ΑΦΑΝΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Ως Αφανή νοούνται τα Αποθεματικά τα οποία ναι μεν υπάρχουν αλλά είτε δεν εμφανίζονται στον Ισολογισμό, είτε καλύπτονται με τίτλο άλλου περιουσιακού στοιχείου.

Αφανή Αποθεματικά δημιουργούνται όταν:

1-Στοιχεία του Ενεργητικού δεν αναφέρονται στον Ισολογισμό ή αναφέρονται με αξία μικρότερη της πραγματικής.

2-Στοιχεία του Παθητικού αναφέρονται με αξία μεγαλύτερη της πραγματικής.

Το αποτέλεσμα είναι, η Καθαρή θέση της εταιρείας να εμφανίζεται μικρότερη από την πραγματική.

Τα Αφανή Αποθεματικά διακρίνονται ανάλογα:

α) με το αν είναι δυνατή η ανακάλυψή τους σε:

εξακριβώσιμα ή λανθάνοντα

και μη εξακριβώσιμα ή κεκρυμμένα

β) με τη χρονική στιγμή της δημιουργίας τους σε:

πρωτογενή

και υστερογενή

γ) με την αιτία της δημιουργίας τους σε:

αναγκαστικά

και υποκειμενικής κρίσεως.

■ Τα εξακριβώσιμα ή λανθάνοντα είναι τα Αφανή Αποθεματικά, τα οποία εύκολα ανακαλύπτονται εξετάζοντας τον ισολογισμό, αλλά χωρίς να γίνεται γνωστό το μέγεθός τους.

■ Τα μη εξακριβώσιμα ή κεκρυμμένα, είναι εκείνα για τα οποία δεν είναι δυνατόν να ανακαλυφθεί ούτε η ύπαρξή τους, ούτε βέβαια και το μέγεθός τους, από την εξέταση του ισολογισμού.

■ Πρωτογενή λέγονται τα Αφανή Αποθεματικά τα οποία δημιουργούνται αμέσως μόλις η εταιρεία αποκτήσει ενεργητικά στοιχεία και εφόσον, ή δεν τα αναφέρει καθόλου στα λογιστικά βιβλία, ή τα αναφέρει με αξία μικρότερη της πραγματικής.

■ Υστερογενή είναι τα Αφανή Αποθεματικά τα οποία δημιουργούνται όχι κατά την κτήση των ενεργητικών στοιχείων, αλλά αργότερα και εξ αιτίας της μη προσαρμογής των στοιχείων στη νέα πραγματική τους αξία, η οποία προκύπτει ένεκα συναλλαγματικών διαφοροποιήσεων. Εξ'ού και Νομισματογενή Αφανή Αποθεματικά.

■ Αναγκαστικά λέγονται εκείνα τα οποία σχηματίζονται κατόπιν αναγκαστικού χαρακτήρα διατάξεων περί αποτιμήσεως. Διακρίνονται δε σε Αναγκαστικά τιμής κτήσεως, όταν η αποτίμηση διενεργείται με την τιμή κτήσεως και σε Αναγκαστικά τιμής ημέρας, όταν η αποτίμηση γίνεται στην τρέχουσα τιμή της ημέρας.

■ Αποθεματικά υποκειμενικής κρίσεως λέγονται εκείνα τα οποία σχηματίζονται με βάση την υποκειμενική κρίση της εταιρείας και που όταν ξεπεράσουν τα λογικά όρια των αρχών της λογιστικής καθίστανται αυθαίρετα.

Οι λόγοι για τους οποίους μια εταιρεία μπορεί να προβεί στο σχηματισμό Αφανών Αποθεματικών (πλην των Αναγκαστικών) είναι:

α) Η προσπάθεια αποφυγής του δανεισμού, όταν οι μέτοχοι απαιτούν πλήρη διανομή κερδών, ώστε να

- καταστεί δυνατή η επέκταση των εργασιών της εταιρείας.
- β) Η αποθάρρυνση των πιθανών ανταγωνιστών να ιδρυσουν παρόμοιες επιχειρήσεις όταν γίνονται γνωστά υψηλά κέρδη.
- γ) Η αποφυγή της φορολογίας για όλο το ποσό των κερδών.
- δ) Η συγκράτηση ή αύξηση της τιμής των προϊόντων εταιρειών, των οποίων οι τιμές πώλησεως καθορίζονται από το κράτος βάσει των κερδών τους (καπνοβιομηχανίες κ.α.).
- ε) Η προσπάθεια της Διοίκησης (Δ.Σ.) της εταιρείας να ωθήσει τους μικρούς κυρίως μετόχους στην πώληση των μετοχών τους ένεκα του φόβου των μικρών κερδών, ώστε είτε η ίδια είτε οι μεγάλοι μέτοχοι να αποκτήσουν την πλειοψηφία των μετοχών.

Τα Αφανή (αναγκαστικά) Αποθεματικά τα οποία σχηματίστηκαν ένεκα συγκεκριμένων διατάξεων του νόμου περί αποτιμήσεως παγίων στοιχείων, μπορούν να εξαλειφθούν νόμιμα μόνο με κεφαλαιοποίηση ή μετατροπή τους σε Ειδικά Αποθεματικά.

Η διάταξη αυτή ισχύει για όλες τις Ανώνυμες Εταιρείες εκτός από τις Τραπεζικές.

Η εν λόγω νόμιμη εξάλειψη συντελείται με αναπροσαρμογή της αξίας των υποτιμηθέντων στοιχείων του Ενεργητικού, η οποία είναι επιτρεπτή όχι για όλα τα πάγια, αλλά μόνο για τα γήπεδα και τις λοιπές εγκαταστάσεις. Από την αναπροσαρμογή αυτή του Ισολογισμού δημιουργείται μια υπεραξία, για την τύχη της οποίας διακρίνουμε, βάσει του νομικού διατάγματος 1314/72 και των εγκυκλίων 26/1973 και 27/1977, δύο περιπτώσεις:

1-Για τις ΑΕ των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, η υπεραξία κεφαλαιοποιείται τουλάχιστον σε ποσοστό 50%, ενώ το υπόλοιπο μεταφέρεται σε ειδικό Αποθεματικό το οποίο μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί αργότερα, μετά από απόφαση η οποία θα εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας και θα δημοσιευτεί νομότυπα (Δελτίο ΦΕΚ κλπ.).

2-Για τις Ανώνυμες Εταιρείες, των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο:

- είναι νομικά επιτρεπτό ακόμα και όλο το ποσό της υπεραξίας να μεταφερθεί να μεταφερθεί σε ειδικό Αποθεματικό, χωρίς να είναι υποχρεωτικό ένα μέρος του να κεφαλαιοποιηθεί.
- Το Ειδικό αυτό Αποθεματικό μπορεί αργότερα να κεφαλαιοποιηθεί, αν δοθεί σχετική άδεια από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.
- Αν κατά την αναπροσαρμογή του Ισολογισμού, κεφαλαιοποιήθηκε ποσό μεγαλύτερο του 50% της δημιουργηθείσας υπεραξίας, ενώ το υπόλοιπο μεταφέρθηκε σε Ειδικό Αποθεματικό, τότε κατά τη μεταγενέστερη κεφαλαιοποίηση του Ειδικού Αποθεματικού δεν απαιτείται άδεια της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Β.2.6. ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Ειδικά καλούνται τα Αποθεματικά των οποίων ο προορισμός και η χρήση καθορίζονται είτε από το νόμο είτε από το καταστατικό της εταιρείας.

Ετσι, Ειδικά Αποθεματικά είναι:

1. Το Τακτικό Αποθεματικό (συγκεκριμένος σκοπός και χρήση από το νόμο).
2. Το Αποθεματικό για Απόσβεση δανείου.
3. Το Αποθεματικό για Απόσβεση ομολογιακού δανείου.
4. Το Αποθεματικό για Απόσβεση Μετοχικού Κεφαλαίου.
5. Το Αποθεματικό για ενδεχόμενη Απόσβεση Ακινήτοποιήσεων.
6. Το Αποθεματικό για ενδεχόμενη Απόσβεση Απαιτήσεων.
7. Το Αποθεματικό για εξαγορά ιδρυτικών τίτλων.
8. Το Αποθεματικό για εξαγορά ιδίων μετοχών.
9. Το Αποθεματικό προς αντικατάσταση Ενεργητικού.
10. Το Αποθεματικό για ρύθμιση της σταθερότητας των μερισμάτων (ανάμεσα σε χρήσεις με μικρά ή καθόλου κέρδη).
11. Το Αποθεματικό που διανέμεται με μορφή μετοχών.
12. Το Αποθεματικό για αντιμετώπιση πληθωρισμού.
13. Το Αποθεματικό για επενδύσεις και ανανέωση εγκαταστάσεων.
14. Το Αποθεματικό για ενδεχόμενες ζημίες και έξοδα.
15. Το Αποθεματικό για διακυμάνσεις τιμών.
16. Το Αποθεματικό για αντιμετώπιση υποτίμησης εμπορευμάτων, χρεωγράφων κ.λ.π.
17. και άλλα ανάλογα με τις ανάγκες και τις συνθήκες λειτουργίας κάθε εταιρείας.

Όλα τα παραπάνω Αποθεματικά, εκτός από το Τακτικό, είναι Εκτακτα Αποθεματικά, η δημιουργία των

οποίων επιβάλλεται από σχετικούς όρους του καταστατικού, ή από σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, οπότε αφορούν μόνο τη χρήση μέσα στην οποία συγκαλέστηκε η Γενική Συνέλευση.

Λόγω του ειδικού σκοπού τους δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για λόγο άλλο από αυτόν για τον οποίο δημιουργήθηκαν και δεν μπορούν να αξιοποιηθούν με κεφαλαιοποίηση ή να διανεμηθούν.

Για να συμβεί κάτι τέτοιο θα πρέπει πρώτα να τροποποιηθεί το καταστατικό ή να συγκληθεί Εκτακτη Γενική Συνέλευση ώστε τα Αποθεματικά αυτά να μετατραπούν σε άλλο είδος Αποθεματικού, όπως Αποθεματικό Άνευ Ειδικού Προορισμού ή Αποθεματικό με σκοπό που να εξυπηρετεί τις ανάγκες της εταιρείας.

Και βέβαια για το ΤΑ, η χρήση του για άλλο σκοπό πέραν του νομικά επιβαλλομένου, είναι επικτική μόνο εφόσον αυτό υπερβαίνει το ελάχιστο νομικά όριο και μόνο για το υπερβάλλον του ελαχίστου ποσού.

Η επένδυση των Αποθεματικών αυτών στο Ενεργητικό, είναι συνετό να διενεργείται με γνώμονα το είδος της εκάστοτε εταιρείας αλλά και τον προορισμό του κάθε Αποθεματικού, ώστε να είναι ευχερής η ρευστοποίηση του Ενεργητικού στοιχείου όταν θα παραστεί η ανάγκη να χρησιμοποιηθεί το Αποθεματικό.

Λόγω του συγκεκριμένου σκοπού τους, τα Ειδικά Αποθεματικά περιορίζουν σημαντικά την εταιρεία κατά τη χρησιμοποίησή και την αξιοποίησή τους γιατί είναι πιθανό, κατά το χρόνο σχηματισμού τους να υπάρχει ή να προβλέπεται η ανάγκη για τη δημιουργία τους. Ωστόσο μετά την πάροδο κάποιου χρόνου, η ανάγκη αυτή μπορεί να εξαληφθεί, οπότε η εταιρεία

έχει δεσμεύσει ποσά από τα κέρδη της για λόγους οι οποίοι δεν υφίστανται πλέον.

Για αυτό το λόγο οι εταιρείες προτιμούν κυρίως να δημιουργούν Αποθεματικά χωρίς συγκεκριμένο σκοπό: τα Αποθεματικά Ανευ Ειδικού προορισμού.

Β.2.7. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΝΕΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

Τα Αποθεματικά αυτά, τα οποία σχηματίζονται βάσει όρων του καταστατικού, προσδίδουν στις εταιρείες μεγάλη ευελιξία όσον αφορά τη χρησιμοποίησή τους. Μπορούν εύκολα να τα κεφαλαιοποιήσουν, να τα επενδύσουν σε όποια στοιχεία του Ενεργητικού είναι επιθυμητό χωρίς να περιορίζονται λόγω του σκοπού τους και φυσικά να τα διανείμουν στους μετόχους είτε γιατί τα κέρδη κάποιας χρήσης δεν ήσαν αρκετά είτε γιατί αυτό αποφάσισε η Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Β.2.8. ΕΚΤΑΚΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Στα Εκτακτα Αποθεματικά περιλαμβάνονται όλα τα είδη των Αποθεματικών εκτός από το Τακτικό. Και τούτο γιατί ο χρόνος σχηματισμού των Εκτάκτων δεν διέπεται από περιοδικότητα αλλά καθορίζεται από το καταστατικό είτε από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Ο σκοπός τους καθορίζεται από το καταστατικό της εταιρείας ή από σχετική απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων.

Τα Εκτακτα Αποθεματικά σχηματίζονται από τα Κα-

θαρά Κέρδη κάθε χρήσης αφού πρώτα:

- καλυφθούν ζημιές προηγ. χρήσεων
- σχηματισθεί ΤΑ
- αποδοθεί το μέρισμα
- σχηματιστεί Αποθεματικό για εξαγορά ίδιων μετοχών

Ο τρόπος που θα αξιοποιηθούν και θα επενδυθούν στο Εταιρικό Ενεργητικό, εξαρτάται από το αν έχουν ή όχι καθορισμένο σκοπό και από το είδος της εκάστοτε εταιρείας που τα δημιουργεί.

Ο όρος "έκτακτα" περιλαμβάνει όλα τα είδη των Αποθεματικών εκτός από το ΤΑ και το Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Β.2.9. ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Σε μια προσπάθεια να δοθεί ώθηση στην ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας και σε περιοχές με καθυστερημένη ανάπτυξη, η Ελληνική νομοθεσία δημιούργησε με τους σχετικούς αναπτυξιακούς της νόμους το θεσμό των Αφορολόγητων Αποθεματικών.

Δηλαδή, ο νόμος κάτω από ορισμένες συνθήκες και προϋποθέσεις παρέχει κίνητρα στους επενδυτές, ένα από τα οποία είναι και τα Αφορολόγητα Αποθεματικά, τα οποία όπως είναι νοητό υπόκεινται σε ευνοϊκές φορολογικές διατάξεις.

Οι νόμοι, οι νομικές διατάξεις και οι εγκύκλιοι που κατά καιρούς ισχύουν όσον αφορά τους Αναπτυξιακούς νόμους και συνεπώς και τα Αφορολόγητα Αποθεματικά, είναι πάρα πολλοί, και άλλοι μεν ισχύουν σε ορισμένα τμήματά τους ακόμα, ενώ άλλοι

καταργήθηκαν και συνήθως οι μεταγενέστεροι τροποποιούν ή καταργούν τους προγενέστερους. Συνεπώς θα ήταν και άσκοπο να αναφερθούν ένας-ένας αναλυτικά σε αυτήν την πτυχιακή εργασία.

Ωστόσο, μελετώντας τους, καταλήξαμε σε ορισμένα συμπεράσματα, κυρίως για τα Αφορολόγητα Αποθεματικά ως κίνητρα που παρέχονται από τους νόμους αυτούς.

Καταρχήν, οι νόμοι αυτοί και τα κίνητρά τους αφορούν επιχειρήσεις παλαιές ή νέες οι οποίες όμως προτίθενται να κάνουν παραγωγικές επενδύσεις ή υπάγονται στον τουριστικό κλάδο, ή εισάγουν την ηλεκτρονική τεχνολογία στη διαδικασία της παραγωγής, ή βρίσκονται σε συγκεκριμένες παραμεθόριες περιοχές της χώρας.

Διάσταση απόψεων μεταξύ των μελετητών υπάρχει σχετικά με το πραγματικό ή το εικονικό των Αποθεματικών αυτών, δεδομένου ότι σε ορισμένες περιπτώσεις τα φορολογητέα κέρδη είναι μεγαλύτερα από τα πραγματικά.

Οι διατάξεις που παρέχουν τα κίνητρα περί Αφορολόγητων Αποθεματικών ορίζουν συνήθως και το χρόνο σχηματισμού τους, το σκοπό τους και το μέγεθός τους. Έτσι, σε περίπτωση παραδρομής από τα οριζόμενα το ευεργετικό δικαίωμα της φοροαπαλλαγής χάνεται για την εταιρεία.

Βάσει του αναπτυξιακού νόμου 1473/84 επιτρέπεται η κεφαλαιοποίηση Αφορολόγητων Αποθεματικών, μόνο αν μέσα στη χρήση κατά την οποία διενεργείται η κεφαλαιοποίηση, η εταιρεία προβεί σε πραγματική αύξηση του μετοχικού της Κεφαλαίου, ισόποση με το Αποθεματικό το οποίο κεφαλαιοποιείται.

Δηλαδή στην περίπτωση αυτή, η ονομαστική αύξηση

του Μετοχικού Κεφαλαίου (λόγω της κεφαλαιοποίησης) προϋποθέτει παράλληλη και ισόποση πραγματική αύξησή του. Οπότε εκδίδονται δύο ειδών μετοχές:

↳ εκείνες οι οποίες παρέχονται στους παλαιούς μετόχους άνευ ανταλλάγματος, ένεκα της ονομαστικής αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου και

↳ εκείνες οι οποίες παρέχονται έναντι ανταλλάγματος (νέες εισφορές), με δικαίωμα προτιμής για τους παλαιούς μετόχους, ένεκα της πραγματικής αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου.

Θα αναφέρουμε ενδεικτικά τέσσερα Αφορολόγητα Αποθεματικά, τα οποία τυγχάνουν ιδιαίτερης σημασίας λόγω του τρόπου σχηματισμού τους και των προϋποθέσεων φοροαπαλλαγής που τα διέπουν:

α) Αφορολόγητο Αποθεματικό από κέρδη από πώληση χρεωγράφων

Τα κέρδη από πώληση χρεωγράφων προκύπτουν όταν τα χρεώγραφα πωλούνται σε τιμή ανώτερη από την τιμή κτήσεώς τους.

Τα κέρδη αυτά είναι δυνατόν να απαλλαχθούν από τη φορολογία εισοδήματος με τις εξής προϋποθέσεις:

- ↳ Να προέρχονται αποκλειστικά και μόνο από την πώληση των χρεωγράφων και όχι από την αποτίμησή τους.
- ↳ Να χρησιμοποιηθούν για το σχηματισμό Ειδικού Αποθεματικού και να τηρείται ο σχετικός λογαριασμός.
- ↳ Το Αποθεματικό αυτό να έχει ως αποκλειστικό

σκοπό τον συμψηφισμό των ζημιών που είναι δυνατόν να προκύψουν στο μέλλον από την πώληση χρεωγράφων.

Η εν λόγω φοροαπαλλαγή ισχύει μόνο μέχρι τη διάλυση της εταιρείας, οπότε, τότε υπόκειται σε φορολογία το θετικό υπόλοιπο του ποσού του Αποθεματικού που έχει απομείνει μετά την αφαίρεση τυχόν ζημιών από πώληση χρεωγράφων, οι οποίες προέκυψαν στο διάστημα ανάμεσα στο σχηματισμό του Αποθεματικού και στη διάλυση της εταιρείας.

β) Αφορολόγητο Αποθεματικό από λήψη μετοχών χωρίς αντάλλαγμα.

Υπάρχουν εταιρείες, οι οποίες συμμετέχουν σε άλλες εταιρείες και των οποίων κατέχουν μετοχές. Ενδέχεται δε, να λάβουν τις μετοχές αυτές χωρίς αντάλλαγμα. Στην περίπτωση αυτή οι μετοχές μπορεί να προέρχονται είτε από κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών ή από υπεραξία αναπροσαρμογής Ισολογισμού, γεγονότα που διενεργούνται από τις εταιρείες που εκδίδουν τις μετοχές και στις οποίες συμμετέχουν οι άλλες. Για τις εταιρείες, οι οποίες λαμβάνουν τις άνευ ανταλλάγματος μετοχές δημιουργείται Αποθεματικό το οποίο φοροαπαλλάσσεται μέχρι της στιγμής κατά την οποία η εταιρεία εκδόσεως των διαλυθεί, οπότε και υπάγεται σε φόρο το ποσό της κεφαλαιοποίησης ή της υπεραξίας εξ αναπροσαρμογής Ισολογισμού.

Διάσταση απόψεων επικρατεί για το αν το Αποθεματικό αυτό είναι πάντα Αποθεματικό, δεδομένου ότι η λήψη μετοχών χωρίς αντάλλαγμα μπορεί να συνίσταται σε απλή επιστροφή κεφαλαίου και όχι σε αύξηση του

Εταιρικού Κεφαλαίου.

γ) Αφορολόγητο Αποθεματικό από αναπροσαρμογή Ισολογισμού

Η υπεραξία που προκύπτει από την αναπροσαρμογή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το σχηματισμό Αποθεματικού. Τόσο η υπεραξία, όσο και το προκύπτον Αποθεματικό δεν συντελούν στην αύξηση της εταιρικής περιουσίας, αλλά μόνο στη λογιστική διόρθωση του Μετοχικού κεφαλαίου και του Ενεργητικού.

Ως εκ τούτου μπορούν μεν να κεφαλαιοποιηθούν, αλλά όχι και να διανεμηθούν στους μετόχους, γιατί τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του Μετοχικού Κεφαλαίου χωρίς να διενεργηθούν οι κατάλληλες διαδικασίες.

Είτε η υπεραξία παραμένει ως έχει, είτε σχηματίσει Αποθεματικό, απαλλάσσεται του φόρου, βάσει των νομοθετημάτων τα οποία την επιβάλλουν ή την επιτρέπουν και μόνο μέχρι του ποσοστού που αυτά αναφέρουν. Σε περίπτωση που δεν προβλέπεται φοροαπαλλαγή, ή προβλέπεται, αλλά η αναπροσαρμογή του Ισολογισμού διενεργηθεί σε ποσοστά μεγαλύτερα των προβλεπομένων, τότε η υπεραξία και το εξ αυτής προερχόμενο Αποθεματικό, φορολογούνται εξ ολοκλήρου ή επί της διαφοράς μεταξύ επιβαλλομένης και διενεργηθείσας αναπροσαρμογής αντίστοιχα.

δ) Αφορολόγητο Αποθεματικό από συγχώνευση εταιρειών ή εισφορά ενός κλάδου σε άλλη εταιρεία.

Προκειμένου να διενεργηθεί συγχώνευση εταιρειών ή μια εταιρεία να εισφέρει έναν κλάδο της (βιομηχανικό ή μεταλλευτικό) σε άλλη, πραγματοποιείται

αποτίμηση της εταιρικής περιουσίας των συγχωνευομένων ή του εισφερομένου κλάδου, με αποτέλεσμα να προκύπτει συνήθως υπεραξία.

Η υπεραξία αυτή μετατρέπεται σε αφορολόγητο Αποθεματικό στις εξής περιπτώσεις:

- ➡ Όταν η εισφέρουσα εταιρεία πωλήσει τις μετοχές που έλαβε ως αντάλλαγμα για τη συμμετοχή της σε είδος σε άλλη εταιρεία, με κέρδος ή με ζημία, η οποία όμως καλύπτεται από άλλα κέρδη της εισφέρουσας.

- ➡ Αν η εταιρεία που έλαβε από άλλη εταιρεία ως εισφορά πάγια ή κυκλοφορούντα στοιχεία, τα πωλήσει με κέρδος ή ζημία καλυπτόμενη από άλλα κέρδη της.

B₃ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

1. Σχηματισμού Αποθεματικών.
2. Μετατροπής ενός είδους Αποθεματικού σε άλλο
3. Αξιοποίησης Αποθεματικών
  - 3.1. Επένδυσης Αποθεματικών.
  - 3.2. Διάλυσης (κατάργηση) Αποθεματικών.
    - 3.2.1. Κεφαλαιοποίησης Αποθεματικών
    - 3.2.2. Απόσβεσης ΜΚ με Αποθεματικά
    - 3.2.3. Κάλυψης Ζημιών με Αποθεματικά
    - 3.2.4. Διανομής Αποθεματικών στους μετόχους

➡➡ 1. ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

- α) Σχηματισμός φορολογούμενων Αποθεματικών τα οποία προέρχονται από Καθαρά Κέρδη.
- β) Σχηματισμός αφορολόγητων Αποθεματικών.

➡ Α. Σχηματισμός φορολογουμένων Αποθεματικών

Σε κάθε φορολογούμενο Αποθεματικό αντιστοιχούν οι λογισμοί:

- α. Πρωτοβάθμιος
- β. Δευτεροβάθμιος
- γ. Τριτοβάθμιος

41. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

41.XX Αποθεματικό.

41.XX.XX Μικτό ποσό Αποθεματικού

Ο σχηματισμός των φορολογουμένων Αποθεματικών

λογίζεται με τρεις εγγραφές.

Με την πρώτη σχηματίζεται το Αποθεματικό, στο ποσό του οποίου περιέχεται και ο φόρος που του αναλογεί καθώς και η εισφορά υπέρ ΟΓΑ.

Με τη δεύτερη εγγραφή διαχωρίζονται το ποσό του φόρου και η εισφορά υπέρ ΟΓΑ από το συνολικό Αποθεματικό.

Και με την τρίτη εγγραφή ο φόρος και η εισφορά υπέρ ΟΓΑ μεταφέρονται στον λογαριασμό των Υποχρεώσεων από φόρους και τέλη.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ

α. Σχηματισμός Τακτικού Αποθεματικού.

<u>1</u>	
88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ
88.00	Κέρδη προς διάθεση
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.02	Τακτικό Αποθεματικό
41.02.99	Μικτό ποσό Τ.Α.
	Μεταφορά μέρους κερδών της χρήσεως για σχηματισμό Τ.Α. που περιέχει αναλογούντα φόρο και εισφορά ΟΓΑ

<u>2</u>	
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.02	Τακτικό Αποθεματικό
41.02.99	Μικτό ποσό Τ.Α.
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.02	Τακτικό Αποθεματικό
41.02.89	Φόρος και εισφορά ΟΓΑ
	Διαχωρισμός του αναλογούντα φόρου και εισφοράς ΟΓΑ από το Μικτό ποσό Τ.Α.

3

41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.02	Τακτικό Αποθεματικό
41.02	Φόρος και εισφορά ΟΓΑ
54	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ
54.07	Φόρος εισοδήματος και εισφορά ΟΓΑ
	Μεταφορά του Α' λογ/σμού στον Β'

#

β. Σχηματισμός Εκτακτου Αποθεματικού.

1

88.	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ
88.99	Κέρδη προς διάθεση
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.05	Εκτακτο Αποθεματικό
41.05.99	Μικτό ποσό ΕΑ
	Μεταφορά κερδών προς σχηματισμό ΕΑ που περιέχει αναλογούντα φόρο και εισφορά ΟΓΑ.

2

41.	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.05	Εκτακτο Αποθεματικό
41.05.99	Μικτό ποσό ΕΑ
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.05	Εκτακτο Αποθεματικό
41.05.89	Φόρος και εισφορά ΟΓΑ
	Διαχωρισμός του αναλογούντα φόρου και εισφοράς ΟΓΑ από το ΕΑ

3

41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.05	Εκτακτο Αποθεματικό
41.05.89	Φόρος και εισφορά ΟΓΑ
54	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ
54.07	Φόρος εισοδήματος και εισφορά ΟΓΑ
	Μεταφορά του Α' λογ/μού στον Β'.

#

**γ. Σχηματισμός Ειδικού Φορολογούμενου
Αποθεματικού.**

1

88.	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ
88.99	Κέρδη προς διάθεση
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.01	Ειδικό Αποθεματικό "τάδε"
41.04.01.99	Μικτό ποσό Ειδικού Απ/κού
	Μεταφορά κερδών προς σχηματισμό Ειδικού Απ/ κού "τάδε" που περιέχει αναλογούντα φόρο και εισφορά ΟΓΑ.

2

41.	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.01	Ειδικό Αποθεματικό "τάδε"
41.04.01.99	Μικτό ποσό Ειδικού Απ/κού "τάδε"
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.01	Ειδικό Αποθεματικό "τάδε"
41.04.01.89	Φόρος και εισφορά ΟΓΑ
	Διαχωρισμός του αναλογούντα φόρου και εισφοράς ΟΓΑ από το Ειδικό Απ/κού "τάδε"

3

41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.01	Ειδικό Αποθεματικό "τάδε"
41.04.01.89	Φόρος και εισφορά ΟΓΑ
54	ΥΠΟΧΡΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΕΛΗ
54.07	Φόρος εισοδήματος και εισφορά ΟΓΑ
	Μεταφορά του Α' λογ/μού στον Β'.

#

➔ **B. Σχηματισμός Αφορολόγητων Αποθεματικών**

α) Εγγραφές σχηματισμού Αποθεματικού από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Στη χρέωση της εγγραφής "3", είτε υπάρχει ο λογ/σμός 38, είτε άλλοι λογ/σμοί Ενεργητικού ανάλογα με τις εισφορές των μετόχων.

1	
33.	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
33.03	ΜΕΤΟΧΟΙ-λογ/σμός κάλυψης κεφαλαίου
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ
40.00	ΜΚ οφειλόμενο κοινών μετοχών
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.01	Οφειλόμενη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο
Μεταφορά από τον Α' λογ/σμό στον Β'.	

2	
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
33.04	Οφειλόμενο Κεφάλαιο
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
33.03	ΜΕΤΟΧΟΙ-λογ/σμός κάλυψης κεφαλαίου
Μεταφορά του Α' λογ/σμού στον Β'	

3	
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ
38.00	Ταμείο
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
33.04	Οφειλόμενο Κεφάλαιο
Μεταφορά του Α' λογ/σμού στον Β'	

4	
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ
40.02	ΜΚ οφειλόμενο κοινών μετοχών
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.01	Οφειλόμενη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ
40.00	ΜΚ καταβεβλημένο
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.01.00	Καταβεβλημένη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο
Μεταφορά των Α' λογ/σμών στους Β'.	

#

β) Σχηματισμός Αφορολόγητου Αποθεματικού νόμου "τάδε".

88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ
88.99	Κέρδη προς διάθεση
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.02	Ειδικό αφορολόγητο Απ/κό νόμου "τάδε"
	Μεταφορά κερδών για σχηματισμό Ειδ. αφορ/του Απ/κού νόμου "τάδε"

➡➡ 2. ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΝΟΣ ΒΙΔΟΥΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΣΕ ΑΛΛΟ

Εστω, ότι το Ειδικό Αποθεματικό για επέκταση εγκαταστάσεων, ύστερα από τροποποίηση του καταστατικού μετατρέπεται σε Βιδικό Αποθεματικό για κάλυψη ζημιών.

41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.08	Ειδικό Αποθεματικό για επέκταση εγκαταστάσεων
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.09	Ειδικό Αποθεματικό για κάλυψη ζημιών
	Μετατροπή του ειδικού Αποθεματικού για επέκταση εγκαταστάσεων σε Ειδικό Αποθεματικό για κάλυψη ζημιών βάσει απόφασης Γ.Σ. της 12/4/9..

➡➡ 3. ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

➡ 3.1. ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ.

Η επένδυση των Αποθεματικών σε στοιχεία του Ενεργητικού αντιμετωπίζεται λογιστικά, με χρέωση του λογαριασμού του πάγιου στο οποίο επενδύεται το Αποθεματικό και πίστωση του ταμείου (ή/και Λογαριασμού Υποχρεώσεων προς τρίτους).

Ο λογ/σμός του Αποθεματικού παραμένει άθικτος μετά την επένδυσή του γιατί υφίσταται απλά και μόνο μορφολογικό μετασχηματισμό.

Το γεγονός αυτό οφείλεται στην ιδιαιτερότητα του Αποθεματικού, το οποίο αποτελεί στοιχείο του Παθητικού και ουσιαστικά είναι ένας λογ/σμός οφειλής της εταιρείας προς τους μετόχους, η οποία εξακολουθεί να ισχύει και μετά την επένδυση του Αποθεματικού στο Ενεργητικό. Δεδομένου ότι το Ενεργητικό παραμένει άθικτο γιατί λαμβάνει μόνο μετασχηματισμό ενός στοιχείου του Ενεργητικού σε άλλο.

α) Εστω ότι η επένδυση γίνεται σε μηχανήματα

#	
12	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ-ΤΕΧΝ.ΕΓΚΑΤ.-λοιπός μηχ. εξοπλισμός
12.00	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ
12.00.01	Μηχάνημα Α
12.00.02	Μηχάνημα Β
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ
38.00	Ταμείο
	Αγορά μηχανημάτων λόγω επενδύσεως του Αποθεματικού
#	

β) Εστω ότι η επένδυση αφορά αγορά χρεωγράφων άλλης εταιρείας μετρητοίς.

#	
18	ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ
18.01	Συμμετοχές σε άλλες εταιρίες
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ
38.00	Ταμείο
	Αγορά "Χ" αριθμού μετοχών της εταιρίας "Α" προς "Ψ" δρχ η μια λόγω επενδύσεως του Αποθεματικού "τάδε".
#	

➡ 3.2. ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

➡ 3.2.1. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

1. Κεφαλαιοποίηση Εκτακτου Αποθεματικού

1	
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
33.03	ΜΕΤΟΧΟΙ-λογ/σμός κάλυψης κεφαλαίου
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ
40.02	ΜΚ οφειλόμενο κοινών μετοχών
	Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου
2	
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
33.04	ΜΕΤΟΧΟΙ-οφειλόμενο κεφάλαιο
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
33.03	ΜΕΤΟΧΟΙ-λογ/σμός κάλυψης κεφαλαίου
	Εμφάνιση οφειλής μετοχών
3	
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.05	Εκτακτο Αποθεματικό
33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
33.03	ΜΕΤΟΧΟΙ-λογ/σμός κάλυψης κεφαλαίου
	Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών
4	
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ
40.02	ΜΚ οφειλόμενο κοινών μετοχών
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ
40.00	ΜΚ καταβεβλημένο κοινών μετοχών
	Μεταφορά του Α' στον Β'.
#	

↳ 3.2.2. Κάλυψη Ζημιών με Τ.Α.

#	
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.02	Τακτικό Αποθεματικό
88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ
88.04	Ζημιές προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη Κάλυψη ζημιών προηγούμενων χρήσεων με ΤΑ
#	

Για να φοροαπαλλαχθεί η εταιρεία στα επόμενα τρία ή πέντε χρόνια για τα ποσά των Αποθεματικών που χρησιμοποίησε για απόσβεση ή κάλυψη ζημιών, πρέπει να προβεί στις εξής εγγραφές:

#	
XX.XX.XX	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ
XX.XX.XX.	Ζημιές καλυμμένες με Αποθεματικά εκπεστές από κέρδη επόμενων χρήσεων
XX.XX.XX.	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ
XX.XX.XX.	Ζημιές καλυμμένες με Αποθεματικά εκπεστές από κέρδη επόμενων χρήσεων
	Αντιλογισμός λογαριασμών τάξεως
#	

Οι δύο αυτοί λογ/σμοί θα αντιλογισθούν κατά το ποσό της ζημίας που θα εκπεστεί κατά τις επόμενες χρήσεις.

↳ 3.2.3. Βγγραφές απόσβεσης ΜΚ με Βιδικό Αποθεματικό

<u>1</u>	
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ
40.00	ΜΚ καταβεβλημένο κοινών μετοχών
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ
40.04	ΜΚ κοινό απόσβεσμένο
	Λογισμός απόσβεσης ΜΚ
<u>2</u>	
04	ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ
	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ
04.00	Μετοχές επικαρπίας
08	ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ
	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ
08.00	Μετοχές επικαρπίας
	Λογισμός μετοχών επικαρπίας σε λογ/σμούς τάξεως
<u>3</u>	
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.01	Ειδικό Αποθεματικό για απόσβεση ΜΚ
88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ
88.07	Λογ/σμός Αποθεματικών προς διάθεση
	Λογισμός ποσών που δικαιούνται οι μέτοχοι για εξαγορά των μετοχών τους λόγω της απόσβεσης.
<u>4</u>	
88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ
88.07	Λογ/σμός Αποθεματικών προς διάθεση
53	ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
53.16	ΜΕΤΟΧΟΙ-αξία μετοχών τους προς απόδοση λόγω απόσβεσης ΜΚ
	Μεταφορά του Α' στον Β'
<u>5</u>	
53	ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
53.16	ΜΕΤΟΧΟΙ-αξία μετοχών τους προς απόδοση λόγω απόσβεσης ΜΚ
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ
38.00	Ταμείο
	Μεταφορά του Α' στον Β'

➡ 3.2.4. Εγγραφές διανομής ειδικού Αποθεματικού στους μετόχους

Αναφερόμαστε στη διανομή "Ειδικού Αποθεματικού προς διανομή στους μετόχους" γιατί κανένα άλλο Αποθεματικό δεν μπορεί να διανεμηθεί στους μετόχους αν ο σκοπός του δεν είναι αυτός.

1.

33	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
33.13	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟ
33.13.99	Φόρος και εισφορά ΟΓΑ επί διανεμόμενου Αποθεματικού
41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.07	Ειδικό Αποθεματικό προς διανομή στους μετόχους Λογισμός φόρου και εισφοράς ΟΓΑ που θα επιστραφούν λόγω διανομής του Αποθεματικού

2.

41	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04	ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ
41.04.07	Ειδικό Αποθεματικό προς διανομή στους μετόχους
88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ
88.07	Λογ/σμός Αποθεματικών προς διάθεση
88.07.99	Ειδικό Αποθεματικό προς διάθεση Μεταφορά του Α' στον Β'.

3.

88	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ
88.07	Λογ/σμός Αποθεματικών προς διάθεση
88.07.99	Ειδικό Αποθεματικό προς διάθεση
53.	ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
53.99	ΜΕΤΟΧΟΙ-οφειλόμενα ποσά διανομής Αποθεματικού Μεταφορά του Α' στον Β'.

4.

53.	ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ
53.99	ΜΕΤΟΧΟΙ-οφειλόμενα ποσά διανομής Αποθεματικού
38	ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ
38.00	Ταμείο Καταβολή στους μετόχους των ποσών της διανομής του Αποθεματικού

➡ Οι λογιστικές εγγραφές του κεφαλαίου αυτού προέρχονται από το βιβλίο "ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ-ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ-ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ" του Δ.Ι. Καραγιάννη

Γ ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Η αξιοποίηση των Αποθεματικών, δηλαδή η χρησιμοποίησή τους, ώστε να προκύπτουν οι ευνοϊκότερες δυνατές επιπτώσεις, τόσο για την ίδια την εταιρεία, όσο και για τους μετόχους, διενεργείται ως εξής:

- α) με την επένδυση των Αποθεματικών σε στοιχεία Ενεργητικού
- β) με την κατάργηση των Αποθεματικών και τη χρησιμοποίησή τους με τους εξής τρόπους:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ

ΚΑΛΥΨΗ-ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΖΗΜΙΩΝ

ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΜΚ

ΔΙΑΝΟΜΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ

Γ₁ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Η επένδυση των Αποθεματικών αφορά την αξιοποίησή τους κατά τη χρονική διάρκεια ανάμεσα στο σχηματισμό και τη διάλυσή τους.

Κατά το διάστημα αυτό τα Αποθεματικά τοποθετούνται σε περιουσιακά στοιχεία, πάγια ή κυκλοφοριακά ενεργητικά.

Η τοποθέτηση αυτή είναι απαραίτητη γιατί είναι πρακτικά αδύνατο αλλά και ασύμφορο τα Αποθεματικά να διατηρούνται σε μετρητά μετά το σχηματισμό τους.

Η κατ'αυτόν τον τρόπο αξιοποίηση των Αποθεματικών έχει σαν αποτέλεσμα κάθε λογ/σμός Αποθεματικού στο Παθητικό να συνοδεύεται από ισόποση αύξηση ορισμένων λογ/σμών του Ενεργητικού, όπως οι λογαριασμοί των παγίων, των χρεωγράφων, των τραπεζικών καταθέσεων κλπ.

Ο νόμος δεν υποχρεώνει τις εταιρείες να τοποθετούν τα Αποθεματικά τους σε συγκεκριμένες αξίες του Ενεργητικού. Είναι λοιπόν οι εταιρείες ελεύθερες να τα επενδύσουν ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν σε αυτές και τις απαιτήσεις τους. Αυτό όμως δεν ισχύει για τα αφορολόγητα Αποθεματικά καθώς και τα Αποθεματικά των ασφαλιστικών εταιρειών, για τα οποία ο νόμος ορίζει ρητά σε ποιά συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία μπορούν να τοποθετηθούν.

Ετσι λοιπόν, στις περιπτώσεις όπου ο νόμος δεν ορίζει σε ποιά στοιχεία πρέπει να τοποθετηθούν τα Αποθεματικά ο τρόπος της επένδυσής τους καθορίζεται από το καταστατικό της εταιρείας και σε περίπτωση

σιωπής αυτού, η σχετική απόφαση υπόκειται στην κρίση της Γενικής Συνέλευσης.

Ωστόσο υπάρχει μια λογική με βάση την οποία θα πρέπει να γίνεται η επένδυση αυτή, ώστε να αποφευχθούν δυσχέρειες στη ρευστότητα, το κεφάλαιο κινήσεως και γενικά στην οικονομική κατάσταση της εταιρείας.

Πρέπει δηλ. η επένδυση να είναι ανάλογη με το είδος των προς επένδυση Αποθεματικών, αλλά και με το είδος της επιχειρήσεως.

Έτσι η εταιρεία όταν αποφασίζει με ποιό τρόπο θα επενδύσει τα Αποθεματικά της οφείλει να εξετάσει αν η συγκεκριμένη επένδυση, κατά το χρόνο που θα παραστεί ανάγκη το Αποθεματικό χρησιμοποιηθεί, θα αποδώσει το ίδιο ποσό πλέον τους τόκους, θα ρευστοποιείται εύκολα χωρίς ζημία και αν θα χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλό ποσοστό αποδόσεως.

Με βάση το είδος των προς επένδυση Αποθεματικών διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

1. Τα προς επένδυση Αποθεματικά έχουν προορισμό την επέκταση των εργασιών της εταιρείας:

1α-η εταιρεία αποτελεί επ/ση του παραγωγικού τομέα:

Σε αυτήν την περίπτωση τα Αποθεματικά πρέπει γενικά να επενδύονται σε πάγια ενεργητικά στοιχεία, όπως μηχανήματα, εγκαταστάσεις κλπ.

1β-η εταιρεία αποτελεί επ/ση μεταπώλησης αγαθών:

Σε αυτήν την περίπτωση τα Αποθεματικά πρέπει να επενδύονται κυρίως σε ενεργητικά κυκλοφοριακά στοιχεία, όπως εμπορεύματα, πιστώσεις προς τους πελάτες κλπ.

2. Τα προς επένδυση Αποθεματικά έχουν προορισμό την κάλυψη μελλοντικών ζημιών ή τη διανομή στους μετόχους. Τότε η επένδυση τους πρέπει να αφορά στοιχεία του Ενεργητικού, των οποίων η ρευστοποίηση να είναι εύκολη και ταχεία, όπως οι καταθέσεις σε Τράπεζες.

Αναλυτικότερα:

1) Το Τακτικό Αποθεματικό του οποίου αποκλειστικός σκοπός είναι η κάλυψη ζημιών, είναι ορθότερο να επενδύεται σε στοιχεία του κυκλοφοριακού Ενεργητικού, όπως Τραπεζικές καταθέσεις, μη μακροπρόθεσμες απαιτήσεις, χρεώγραφα και άλλα στοιχεία των οποίων η ρευστοποίηση είναι εύκολη και ταχεία. Οσον αφορά την επένδυση του ΤΑ σε απαιτήσεις και χρεώγραφα πρέπει να επισημάνουμε ότι, οι μεν απαιτήσεις δεν πρέπει να είναι επισφαλείς, για τα δε χρεώγραφα πρέπει να υπάρχει προοπτική, αν όχι για αύξηση τουλάχιστον για σταθερότητα της τιμής τους, ούτως ώστε η ρευστοποίησή τους να είναι κατά κάποιο τρόπο και σίγουρη και να αποδώσει το ποσό του ΤΑ που επενδύθηκε.

2) Το Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και το Αποθεματικό από αναπροσαρμογή Ισολογισμού, τα οποία παραμένουν επί μόνιμου βάσεως μέσα στην επιχείρηση και μπορούν μόνο να χρησιμοποιηθούν στην αύξηση του ΜΚ (με κεφαλαιοποίηση), είναι λογικό να επενδύονται σε πάγια ενεργητικά στοιχεία όπως μηχανήματα, ακίνητα, εγκαταστάσεις κλπ. αφού μάλιστα σε καμμία περίπτωση δεν τίθεται θέμα ρευστοποίησης αυτών των στοιχείων προκειμένου να χρησιμοποιηθούν τα Αποθεματικά.

3) Το Αποθεματικό για εξαγορά ιδρυτικών τίτλων και το Αποθεματικό για εξαγορά ιδίων μετοχών, τα οποία έχουν αυτόν τον ειδικό σκοπό, πρέπει να επενδύονται σε ενεργητικά στοιχεία ταχείας ρευστοποίησης και τέτοια είναι κυκλοφοριακά στοιχεία, όπως τραπεζ. καταθέσεις, χρεώγραφα, απαιτήσεις με λήξη που να προηγείται από τη χρονική στιγμή κατά την οποία θα επέλθει η ανάγκη της ρευστοποίησής τους κλπ.

4) Το Αποθεματικό από κέρδη ένεκα πώλησεως χρεωγράφων έχει αποκλειστικό εκ του νόμου σκοπό, τον συμψηφισμό των ζημιών που είναι πιθανόν να προκύψουν μελλοντικά από την πώληση χρεωγράφων. Για αυτό καλό θα ήταν να επενδύεται σε Τραπ. καταθέσεις ή χρεώγραφα, για τα οποία να υπάρχουν όμως ενδείξεις ότι θα υπάρξει αύξηση της τιμής τους, ώστε να θεωρούνται αποδοτικά και κατά συνέπεια η πώλησή τους να είναι εύκολη και με κέρδος, όταν θα παραστεί ανάγκη να συμψηφιστούν ζημιές που έχουν προκύψει από άλλα, ήδη υπάρχοντα στην εταιρεία χρεώγραφα.

5) Το Αποθεματικό προς αντικατάσταση Παγίου Ενεργητικού λόγω του ειδικού σκοπού του, πρέπει να επενδύεται σε στοιχεία του Πάγιου Ενεργητικού. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να είναι τέτοια, ώστε:

-είτε τα ίδια να μπρούν να αντικαθιστούν τα "πάγια προς αντικατάσταση" όταν παραστεί η ανάγκη. Θα αναφερθούμε εδώ σε συγκεκριμένο παράδειγμα για να γίνουμε περισσότερο κατανοητοί:

μια εταιρεία παραγωγής χαρτιού αγοράζει μηχάνημα στέγνωσης του χαρτιού, το οποίο όμως απορροφά

εντελώς την υγρασία από το χαρτί. Μετά από λίγο διάστημα η εταιρεία αυτή αποφασίζει μετά το πέρας των διαχειριστικών περιόδων να παράγει χαρτί για εκτυπωτές Laser του οποίου μια από τις προδιαγραφές παραγωγής είναι και συγκεκριμένος αριθμός μονάδων υγρασίας. Έτσι η εταιρεία πρέπει να αποκτήσει νέο μηχάνημα ξήρανσης του χαρτιού και για το λόγο αυτό σχηματίζει ειδικό Αποθεματικό. Το Αποθεματικό αυτό η εταιρεία μπορεί να το επενδύσει αμέσως στην αγορά του συγκεκριμένου μηχανήματος, με την προϋπόθεση ότι δεν προβλέπεται τεχνολογική απαξίωση του μέχρι την έναρξη της λειτουργίας του.

-είτε λόγω συγκεκριμένων χαρακτηριστικών τους, να πωλούνται εύκολα και με κέρδος, ώστε να αγοραστούν τα νέα πάγια που πρέπει να αντικαταστήσουν τα παλιά. Τέτοιου είδους πάγια ενεργητικά μπορεί να είναι οικόπεδα ή ακίνητα που λόγω της θέσεώς τους και του τρόπου κατασκευής τους (προκειμένου για τα ακίνητα) και η αξία τους ανεβαίνει και μπορούν να πωληθούν έγκαιρα.

6) Το Αποθεματικό για ρύθμιση της σταθερότητας των μερισμάτων, καλό θα είναι να επενδύεται σε κυκλοφοριακά ενεργητικά στοιχεία, ώστε στο τέλος εκείνης της χρήσεως που θα παραστεί η ανάγκη για τη χρησιμοποίησή τους, η ρευστοποίησή τους να είναι εύκολη και ταχεία. Ένας καλός τρόπος επένδυσης αυτού του Αποθεματικού είναι οι προθεσμιακές καταθέσεις ενός χρόνου, όπου επιτυγχάνεται υψηλότερο επιτόκιο από ότι στις συνηθισμένες καταθέσεις.

7) Το Αποθεματικό διανεμόμενο υπό μορφή μετοχών,

αφορά τα Αποθεματικά τα οποία σχηματίζονται ώστε να κεφαλαιοποιηθούν μελλοντικά (οπότε και διανέμονται στους μετόχους νέες μετοχές) και κατά συνέπεια μπορούν να επενδυθούν σε οποιοδήποτε είδος παγίων ενεργητικών στοιχείων, αφού για τη χρησιμοποίησή τους δεν απαιτείται ρευστοποίηση των παγίων αυτών στοιχείων.

8) Το Αποθεματικό για αντιμετώπιση κληθωρισμού και το Αποθεματικό για διακυμάνσεις τιμών, είναι απαραίτητο να σχηματίζονται σε χρονικές περιόδους κατά τις οποίες ο πληθωρισμός παρουσιάζει ταχεία ανοδική πορεία και κυρίως από εταιρείες παραγωγής ή μεταπώλησεως αγαθών παρά από εταιρείες παροχής υπηρεσιών. Και τούτο γιατί οι απότομες αυξήσεις των τιμών των πρώτων υλών, των βοηθητικών υλών αλλά και πολλών λειτουργικών εξόδων επιφέρουν και μεγάλες αποκλίσεις από τους προϋπολογισμούς των εταιρειών αλλά κυρίως υπάρχει μεγάλος κίνδυνος άν όχι για ύπαρξη ζημιών, τουλάχιστον για σημαντικές μειώσεις των κερδών. Έτσι τα Αποθεματικά είναι απαραίτητο να επενδύονται σε αποθέματα υλών ή εμπορευμάτων, ώστε η γενική αύξηση των τιμών να θίξει την εταιρεία μόνο στα λειτουργικά έξοδα και όχι στο συνολικό κόστος.

9) Το Αποθεματικό για επενδύσεις, πρέπει να επενδυθεί σε στοιχεία του Ενεργητικού, ανάλογα με το είδος κάθε επένδυσης και με την προϋπόθεση ότι κατά το σχηματισμό του η εταιρεία γνωρίζει σε τί είδους επένδυση θα το χρησιμοποιήσει. Διακρίνουμε ορισμένες περιπτώσεις:

α-Αν οι επενδύσεις αφορούν νέες εγκαταστάσεις

και εξοπλισμό ή επέκταση της παραγωγής και σε άλλα προϊόντα ή αγορές ακινήτων, η επένδυση του Αποθεματικού πρέπει να γίνει σε πάγια Ενεργητικά στοιχεία.

β-Αν οι επενδύσεις αφορούν αγορά χρεωγράφων, επέκταση των πωλήσεων και σε άλλες περιοχές, τότε η επένδυση του Αποθεματικού πρέπει να γίνει σε κυκλοφοριακά στοιχεία κυρίως, ώστε να γίνει εύκολα και γρήγορα ρευστοποίηση, δεδομένου ότι κατάλληλη στιγμή για τις παραπάνω επενδύσεις δεν μπορεί εκ των προτέρων να έχει προσδιοριστεί με σχετική ακρίβεια.

10) Το Αποθεματικό για ενδεχόμενες ζημιές και έξοδα λόγω του συγκεκριμένου σκοπού του πρέπει να επενδύεται σε κυκλοφοριακά στοιχεία που ρευστοποιούνται εύκολα, όπως και το ΤΑ.

11) Το Αποθεματικό για αντιμετώπιση της υποτίμησης κυκλοφοριακών στοιχείων όπως τα εμπορεύματα, τα χρεώγραφα και άλλα, σχηματίζονται με σκοπό να αμβλύνουν ή να εξαλείψουν τις επιπτώσεις μιας προβλεπόμενης μείωσης των τιμών των στοιχείων αυτών. Τα Αποθεματικά αυτά πρέπει να επενδύονται σε άλλα κυκλοφοριακά στοιχεία, όπως Τραπεζικές καταθέσεις, χρεώγραφα των οποίων οι τιμές προβλέπεται να αυξηθούν, είτε σε απαιτήσεις των οποίων η λήξη προηγείται της χρονικής στιγμής κατά την οποία υπάρχει πρόβλεψη για μείωση των τιμών των κυκλοφοριακών στοιχείων.

12) Το Αποθεματικό για ενδεχόμενη απόσβεση απαιτήσεων σχηματίζεται για να εξαλείψει τις επιπτώσεις που θα προκύψουν λόγω της προβλεπόμενης μη είσπρα-

---

ξης ορισμένων απαιτήσεων και για το λόγο αυτό πρέπει να επενδύονται σε στοιχεία του κυκλοφοριακού Ενεργητικού των οποίων η ρευστοποίηση είναι ευκολότερη και ταχύτερη από ότι των παγίων.

13) Το Αποθεματικό για ενδεχόμενη απόσβεση ακινητοποιήσεων, που σχηματίζεται με σκοπό να εξαλείψει τις επιπτώσεις από τη μείωση της αξίας ακινητοποιήσεων (γήπεδα, κτήρια, εγκαταστάσεις κλπ.) πρέπει να επενδύεται σε πάγια Ενεργητικά στοιχεία αφού είναι δυνατό να προβλεφθεί περίπου ο χρόνος της τελικής απαξίωσής τους και συνεπώς να προηγηθεί με άνεση η ρευστοποίηση των στοιχείων στα οποία έχει επενδυθεί το σχετικό Αποθεματικό, αλλά πάντα με τον προϋπόθεση ότι η επένδυσή τους θα αποδώσει το ίδιο ποσό και κάποιο κέρδος.

14) Τα Αποθεματικά για απόσβεση δανείου, απόσβεση ομολογιακού δανείου και απόσβεση Μετοχικού Κεφαλαίου πρέπει να επενδύονται σε κυκλοφοριακά Ενεργητικά στοιχεία, των οποίων η ρευστοποίηση θα είναι ταχύτερη και ευκολότερη όταν θα παραστεί η ανάγκη για τη χρησιμοποίηση των Αποθεματικών.

Γ₂ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Γ.2.1 ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Με τον όρο Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών εννοούμε τη μετατροπή τους σε Κεφάλαιο, γεγονός το οποίο έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του μετοχικού Κεφαλαίου της εταιρείας.

Η αύξηση αυτή του Μ.Κ. είναι ονομαστική και όχι πραγματική γιατί η Κεφαλαιοποίηση των Αποθεματικών αυξάνει το Μ.Κ. μόνο ως λογιστικό μέγεθος και όχι ως πραγματική αξία και η εταιρική αύξηση του Μ.Κ. κατά την οποία διενεργείται Κεφαλαιοποίηση κερδών και εκ τούτου αυξάνεται και η εταιρική περιουσία.

Η Κεφαλαιοποίηση των Αποθεματικών είναι απαραίτητη όταν λόγω της ύπαρξης αφανών ή εμφανών Αποθεματικών, η εταιρική περιουσία εμφανίζεται στον Ισολογισμό με αξία μικρότερη της πραγματικής, οπότε και φαίνεται να είναι δυσανάλογη προς το Μ.Κ.

Δηλαδή, με την Κεφαλαιοποίηση των αποθεματικών, διενεργείται προσαρμογή της εταιρικής περιουσίας στην πραγματική της αξία.

Η Κεφαλαιοποίηση μπορεί να αφορά είτε το όλο, είτε μέρος του Αποθεματικού, οπότε διακρίνουμε την ολική και την μερική Κεφαλαιοποίηση αντίστοιχα.

Η Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών καθορίζεται από το καταστατικό της εταιρείας και σε περίπτωση σιωπής αυτού, η Τακτική Γ.Σ. είναι αρμόδια να λάβει τη σχετική απόφαση.

Το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι:

* α) το Διοικητικό Συμβούλιο, εντός της πρώτης

(17^ς) πενταετίας (5ετίας) από τη σύσταση της Α.Ε. ή από τη σχετική απόφαση της Γ.Σ., μπορεί να αποφασίσει αύξηση του Μ.Κ. (η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το καταβεβλημένο Μ.Κ.) και με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του.

- * β) η Τακτική Γ.Σ. μπορεί να αποφασίσει αύξηση του Μ.Κ. όταν τα συνολικά Αποθεματικά υπερβαίνουν το 1/10 του Μ.Κ. και με πλειοψηφία των 2/3 των εκπροσωπούμενων σε αυτήν ψήφων. Αμφισβητείται αν στο ποσό των συνολικών Αποθεματικών πρέπει να συνυπολογίζονται και τα Αφανή Αποθεματικά. Περί αυτού, οι Κρατικές Υπηρεσίες έχουν αποφανθεί ότι πρέπει και αυτά τα Αποθεματικά να λαμβάνονται υπόψιν.

Για τα ποσά των Αποθεματικών τα οποία κεφαλαιοποιεί η εταιρεία υποχρεούται, βάσει αναγκαστικής διατάξεως του νόμου, να εκδόσει και να διαθέσει στους μετόχους της χωρίς αντάλλαγμα (συνεπώς χωρίς εκ μέρους τους καταβολή νέων εισφορών) νέες μετοχές, σύμφωνα με το ποσοστό συμμετοχής τους στο Μ.Κ. πριν την αύξησή του.

Αυτό έχει ως συνέπεια την αύξηση του αριθμού των μετοχών, τη μείωση της λογιστικής τους αξίας και τη μείωση της τιμής τους στο χρηματιστήριο (αν είναι εισηγμένες), με αποτέλεσμα την αύξηση της κυκλοφορίας τους. Το γεγονός αυτό (μείωση τιμής) δεν αποτελεί μειονέκτημα της Κεφαλαιοποιήσεως για τους μετόχους, γιατί συνήθως, η μείωση αυτή δεν είναι ανάλογη με την αύξηση του αριθμού των μετοχών και καλύπτεται από αυτήν.

Η Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών παρουσιάζει ιδιαίτερα πλεονεκτήματα για την ίδια την εταιρεία, για τους μετόχους και για τους συναλλασόμενους με αυτήν γιατί:

- α- Αυξάνεται η φερεγγυότητα της εταιρείας έναντι των τρίτων αφού η εταιρεία εμφανίζεται πλέον με μεγαλύτερο Μ.Κ., το οποίο άλλωστε είναι και το πραγματικό.
- β- Η παροχή νέων μετοχών προς τους μετόχους έναντι της Κεφαλαιοποίησης, θέτει τους μετόχους σε ευνοϊκότερη θέση σε σχέση με άλλους (μέλη Δ.Σ., κατόχους ιδρυτικών τίτλων κλπ.), οι οποίοι δικαιούνται ποσοστά από τα κέρδη της εταιρείας, γιατί το πρώτο μέρισμα των μετόχων υπολογίζεται σε ποσοστό 6% επί του Μ.Κ. το οποίο έχει αυξηθεί από την Κεφαλαιοποίηση.
- γ- Συνήθως η Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών επιφέρει ευνοϊκές αντιδράσεις στο Χρηματιστήριο για τις μετοχές της εταιρείας.

Προκειμένου να διενεργηθεί Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- 1 — Τα Αποθεματικά πρέπει να είναι δεκτικά Κεφαλαιοποιήσεως. Τέτοια είναι εκείνα για τα οποία η εταιρεία έχει ελευθερία βουλήσεως όσον αφορά τη διάθεσή τους. Έτσι βάσει της εγκυκλίου 26/1973 δεν επιτρέπεται η κεφαλαιοποίηση του τακτικού Αποθεματικού και των Αποθεματικών Ειδικού προορισμού τα οποία δημιουργήθηκαν με αντιστοιχισμό στοιχείων του Ενεργητικού.
- 2 — Η Κεφαλαιοποίηση είναι νομικά επιτρεπτή:

α) Κάθε φορά που τα συνολικά Αποθεματικά είναι μεγαλύτερα από το 30% του Μ.Κ.

β) ή ανεξαρτήτως του ύψους των Αποθεματικών, κάθε πενταετία μετά την τελευταία Κεφαλαιοποίηση.

Η Κεφαλαιοποίηση μπορεί να αφορά είτε Αφανή είτε Εμφανή Αποθεματικά.

Γ.2.2. ΑΠΟΣΒΕΣΗ Μ.Κ. ΜΕ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Απόσβεση Μετοχικού κεφαλαίου, διενεργούν πριν από τη διάλυσή τους οι Ανώνυμες εκείνες Εταιρείες, οι οποίες πρόκειται να περιέλθουν στο κράτος.

Η Απόσβεση του Μετοχικού Κεφαλαίου συνίσταται στην επιστροφή της Ονομαστικής Αξίας των μετοχών της Α.Ε. στους κατόχους τους. Δηλαδή, η Α.Ε. εξαγοράζει τις δικές της μετοχές, είτε εφ'άπαξ, είτε τμηματικά, οπότε και έχουμε τμηματική Απόσβεση Μετοχικού κεφαλαίου.

Η εξαγορά των μετοχών διενεργείται με ποσά τα οποία προέρχονται, είτε από τα Καθαρά Κέρδη της συγκεκριμένης χρήσης, είτε από Αποθεματικά, και όχι από το μετοχικό κεφάλαιο. Σημειώνουμε εδώ, ότι τα Τακτικά Αποθεματικά σε καμμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν για Απόσβεση Μετοχικού Κεφαλαίου.

Ακριβώς αυτή η προέλευση των ποσών εξαγοράς των μετοχών, είναι που διαφοροποιεί ριζικά την Απόσβεση Μετοχικού κεφαλαίου από τη μείωση Μετοχικού Κεφαλαίου, δεδομένου ότι στη μείωση του Μ.Κ. γίνεται επιστροφή μόνο της Ονομαστικής Αξίας των μετοχών και το Μ.Κ. παραμένει άθικτο. Δηλαδή, η Απόσβεση Μ.Κ. συντελεί μόνο στη μείωση της εταιρικής περιουσίας και όχι στη μείωση του Μ.Κ.

Τα παραπάνω συνάγονται ρητά από το άρθρο 15α του νόμου 2190/20, βάσει του οποίου με την Απόσβεση Μ.Κ. επέρχεται επιστροφή της Ο.Α. των μετοχών και όχι επιστροφή Μ.Κ.

Παρ'όλα αυτά υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ των αναλυτών, μερικοί εκ των οποίων θεωρούν την Απόσβεση Μ.Κ. ότι επέρχεται ως επιστροφή Μ.Κ. στους

μετόχους ενώ άλλοι τη θεωρούν ως διανομή κέρδους (έκτακτο μέρισμα).

Η εξαγορά των μετοχών είναι δυνατόν να γίνει σε τιμή στο άρτιο, υπέρ το άρτιο, ή υπό το άρτιο που είναι και η συνηθέστερη περίπτωση.

Οι τρόποι εξαγοράς είναι δύο: είτε κατευθείαν από τους μετόχους, είτε μέσω χρηματιστηρίου.

Αμέσως μετά την εξαγορά των μετοχών της, η Α.Ε. οφείλει να τις ακυρώσει.

Και αν η εξαγορά έχει γίνει κατ ευθείαν από τους μετόχους, τότε η Α.Ε. οφείλει, έναντι των εξαγορασμένων μετοχών να χορηγήσει στους κατόχους αυτών, εκτός από το αντίτιμο της εξαγοράς και τις λεγόμενες μετοχές επικαρπίας.

Αντίθετα, αν η εξαγορά έχει γίνει χρηματιστηριακά, τότε δεν απαιτείται χορήγηση μετοχών επικαρπίας και με τον τρόπο αυτό, η Α.Ε. δεν επιβαρύνεται με μερίσματα και λοιπές παροχές.

Η Απόσβεση Μ.Κ. είναι από το νόμο επιτρεπτή, μόνο αν στο τέλος της χρήσης κατά την οποία θα διενεργηθεί, τα συνολικά Ιδια Κεφάλαια της Α.Ε. είναι μεγαλύτερα (ή θα παραμείνουν μεγαλύτερα μετά την Απόσβεση) από το άθροισμα του καταβεβλημένου Μ.Κ. και των νομίμων Αποθεματικών (δηλαδή των Αποθεματικών τα οποία απαγορεύεται να διανεμηθούν).

Γ.2.3. ΚΑΛΥΨΗ - ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΖΗΜΙΑΣ ΜΕ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Ορισμένα Αποθεματικά προορίζονται να καλύψουν ζημιές της χρήσεως ή έκτακτες φθορές ή απαξιώσεις των παγίων στοιχείων γιατί οι φθορές ή απαξιώσεις δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν από το ύψος των νόμιμων αποσβέσεων, τις οποίες προβλέπει για αυτά ο νόμος.

Λέγοντας, έκτακτες φθορές, εννοούμε τις απρόβλεπτες και μη φυσιολογικές φθορές, δηλαδή, καταστροφές τις οποίες είναι δυνατόν να υποστούν τα πάγια στοιχεία λόγω τυχαίων γεγονότων και οι οποίες μειώνουν ξαφνικά το χρόνο ζωής τους και την αξία τους.

Ενώ ως έκτακτες απαξιώσεις, εννοούμε εκείνες οι οποίες προκύπτουν από τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη, με αποτέλεσμα η χρήση των παγίων να καθίσταται πλέον κοστολογικά ασύμφορη.

Εκ του νόμου το Τακτικό Αποθεματικό σχηματίζεται αποκλειστικά και μόνο για την κάλυψη του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού "Αποτελέσματα Χρήσεως", χωρίς να είναι δυνατή η χρησιμοποίησή του για οποιοδήποτε άλλο σκοπό.

Εκτός από το νόμο, είναι δυνατόν το καταστατικό να προβλέπει το σχηματισμό Αποθεματικών με ειδικό σκοπό τη κάλυψη εκτάκτων φθορών ή απαξιώσεων των παγίων. Αν το καταστατικό δεν προβλέπει περί αυτού, τότε η Γ.Σ. έχει το δικαίωμα να αποφασίσει τη δημιουργία τέτοιων Αποθεματικών ή να χρησιμοποιήσει για το σκοπό αυτό Έκτακτα Αποθεματικά άνευ ειδικού προορισμού.

Εκτός από το νόμο, είναι δυνατόν το καταστατικό να προβλέπει το σχηματισμό Αποθεματικών με ειδικό

σκοπό την κάλυψη εκτάκτων φθορών ή απαξιώσεων των παγίων. Αν το καταστατικό δεν προβλέπει περί αυτού, τότε η Γ.Σ. έχει το δικαίωμα να αποφασίσει τη δημιουργία τέτοιων Αποθεματικών ή να χρησιμοποιήσει για το σκοπό αυτό Εκτακτα Αποθεματικά άνευ ειδικού προορισμού.

Εκτός από την κάλυψη των ζημιών, η εταιρεία είναι δυνατόν να προβεί στην απόσβεσή τους με ποσά τα οποία προέρχονται από ελεύθερα Αποθεματικά. Η απόσβεση αυτή διενεργείται μετά από τη λήψη σχετικής αποφάσεως από τη Γ.Σ. των μετόχων.

Γ.2.4. ΔΙΑΝΟΜΗ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ

Τα Αποθεματικά ως παρακρατηθέντα από την εταιρεία κέρδη αποτελούν ένα χρέος της έναντι των μετόχων, οι οποίοι θα εισέπραταν τα κέρδη αυτά, αν δεν εσχηματίζοντο Αποθεματικά.

Κατά τη διανομή των Αποθεματικών στους μετόχους συντελείται εξόφληση ενός μέρους του χρέους αυτού της εταιρείας.

Για τη διενέργεια διανομής Αποθεματικών υπάρχουν τρεις απαραίτητες προϋποθέσεις, χωρίς τη συνέργεια των οποίων, η διανομή κηρύσσεται παράνομη και άκυρη. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι:

1. Τα προς διανομή Αποθεματικά να επιτρέπεται εκ του νόμου να διανεμηθούν. Τέτοια Αποθεματικά είναι τα Ελεύθερα, δηλαδή εκείνα τα οποία έχουν σχηματιστεί με απόφαση της Γ.Σ. και όχι κατόπιν επιταγής του νόμου ή του καταστατικού. Συνεπώς δεν μπορούν να διανεμηθούν στους μετόχους:

α. Το Τακτικό Αποθεματικό, εκτός αν το καταστατικό ορίζει το σχηματισμό του σε ποσοστό μεγαλύτερο από το νομικά επιβαλλόμενο όριο. Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατόν να τροποποιηθεί το καταστατικό, ώστε το ποσοστό σχηματισμού να κατέλθει στο ελάχιστο νομικό όριο, οπότε η εταιρεία μπορεί να προβεί στη διανομή του υπόλοιπου.

β. Το Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, απαγορεύεται να διανεμηθεί, βάσει ρητής διατάξεως του άρθρου 14 του νόμου 2190/20,

γιατί αυτό έχει σχηματιστεί από λογιστικό, εικονικό κέρδος και όχι από πραγματικό, γεγονός το οποίο θα καθιστούσε τη διανομή του, διανομή πλασματικού κέρδους, με όλες τις επιπτώσεις που αυτό μπορεί να επιφέρει.

γ. Τα καταστατικά Αποθεματικά ειδικού προορισμού, απαγορεύεται επίσης να διανεμηθούν, λόγω του ειδικού σκοπού τους, ο οποίος δεν είναι βέβαια η διανομή τους στους μετόχους. Ωστόσο και αυτά μπορούν να διανεμηθούν, αν μετά από τροποποίηση του καταστατικού μετατραπούν σε Αποθεματικά προς διανομή.

2— Δεύτερη προϋπόθεση για τη διανομή των Αποθεματικών είναι ότι ο σχηματισμός των Αποθεματικών αυτών πρέπει να έχει γίνει εμφανής στον ισολογισμό, γεγονός το οποίο συνεπαγεται ότι είναι δυνατή η διανομή μόνο εμφανών και όχι Αφανών Αποθεματικών.

3— Η λήψη της αποφάσεως για διανομή Αποθεματικών ανήκει στη δικαιοδοσία της Γ.Σ. και μάλιστα της τακτικής και όχι της Εκτακτης. Δεδομένου ότι όταν συνέρχεται η Εκτακτη Γ.Σ., ο Ισολογισμός έχει πλέον εγκριθεί από την Τακτική, έχει καταστεί οριστικός και έχει δημοσιευτεί, με αποτέλεσμα οι τρίτοι να έχουν μια συγκεκριμένη εικόνα για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας, η οποία όμως είναι ψευδής, αφού ο Ισολογισμός περιέχει Αποθεματικά τα οποία θα διανεμηθούν.

Μια τέτοια απόφαση της Εκτακτης Γ.Σ. είναι παράνομη και άκυρη, εκτός αν η αμέσως επόμενη

Τακτική Γ.Σ. την εγκρίνει, έμμεσα ή άμεσα, οπότε αποκτά ισχύ, αλλά μόνο για την επόμενη χρήση και όχι για τη χρήση μέσα στην οποία ελήφθη η απόφαση.

Όσον αφορά το ποσό του Αποθεματικού το οποίο διανέμεται διακρίνουμε:

- *. Αν το διανεμόμενο Αποθεματικό είχε σχηματιστεί από τα κέρδη, αφού πρώτα είχαν αφαιρεθεί από αυτά οι φόροι εισοδήματος και η εισφορά υπέρ ΟΓΑ, τότε το προς διανομή ποσό αποτελείται από το καθαρό ποσό του Αποθεματικού και ένα επιπλέον ποσό το οποίο αντιστοιχεί στο φόρο εισοδήματος και στην εισφορά υπέρ ΟΓΑ.
- *. Αν, όμως, είχε σχηματιστεί χωρίς να αφαιρεθούν πρώτα οι φόροι και η εισφορά υπέρ ΟΓΑ, τότε διανέμεται μόνο το καθαρό ποσό του Αποθεματικού.

Γ₃ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Η αξιοποίηση των Αποθεματικών επιφέρει μεταβολές στις τιμές των δεικτών του Ισολογισμού της εταιρείας που τη διενεργεί.

Γ.3.Α. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

Λόγω της αδυναμίας για εξαγωγή στοιχείων από Ισολογισμούς εταιρειών και του γεγονότος ότι οι επηρεαζόμενοι δείκτες δεν επηρεάζονται μόνο από την επένδυση των Αποθεματικών αλλά ταυτόχρονα και από άλλους παράγοντες (το ποσοστό επίδρασης των οποίων δεν είναι δυνατό να εξακριβωθεί από τους Ισολογισμούς), εξετάζουμε την επίδραση της επένδυσης των Αποθεματικών θεωρητικά και όχι βάσει συγκεκριμένων παραδειγμάτων.

Διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

1. Αποθεματικά που επενδύονται σε στοιχεία Πάγιου Ενεργητικού, επηρεάζουν το δείκτη κάλυψης παγίων με Ίδια Κεφάλαια(=ΙΚ/ΠΕ) ως εξής:

Όταν ο δείκτης πριν το σχηματισμό και την επένδυση του Αποθεματικού είναι:

α: $IK/ΠΕ=1$, δεν επέρχονται μεταβολές στην τιμή του γιατί και οι δύο όροι του κλάσματος μεταβάλλονται κατά το ίδιο ποσό.

β: $IK/ΠΕ>1$, επέρχεται ισόποση αύξηση και στους δύο όρους του κλάσματος, αλλά επειδή ο αριθμητής μένει πάντα μεγαλύτερος από τον παρονομαστή, ο δείκτης μειώνεται. Η μείωση αυτή σε καμμία περίπτωση δεν πρόκειται να φτάσει σε σημείο που η τιμή του δείκτη να πέσει κάτω από τη μονάδα. Συνεπώς:

-είτε τα ΙΚ της εταιρείας που κάνει την επένδυση του Αποθεματικού θα καλύπτουν το ΠΕ της (τιμή = 1) είτε θα το υπερκαλύπτουν (τιμή > 1).

2. Αποθεματικά που επενδύονται σε Κυκλοφοριακά στοιχεία του Ενεργητικού:

- α) σε Αποθέματα
- β) σε απαιτήσεις (πιστώσεις προς πελάτες)
- γ) σε Τραπεζικές καταθέσεις ή χρεώγραφα προς μεταπώληση

■ Ο δείκτης γενικής ρευστότητας: $ΚΕ/ΒΥ$ (ΒΥ: βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις) μεταβάλλεται σε όλες τις περιπτώσεις.

Λόγω της αύξησης του συνολικού ΚΕ έχουμε αύξηση του αριθμητή και συνεπώς αύξηση της τιμής του δείκτη, που σημαίνει ότι μετά την επένδυση του Αποθεματικού μεγαλύτερο ποσοστό βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων καλύπτεται από κυκλοφοριακά στοιχεία, με αποτέλεσμα να βελτιώνεται η ρευστότητα και η

δυνατότητα εξόφλησης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων.

■ Ο δείκτης πραγματικής ρευστότητας: $\frac{\text{ΚΕ - ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ}}{\text{ΒΥ}}$

μεταβάλλεται:

α) όταν γίνεται επένδυση Αποθεματικού σε αποθέματα ο δείκτης παραμένει ο ίδιος γιατί ο αριθμητής δεν μεταβάλλεται.

β) όταν γίνεται επένδυση Αποθεματικού σε κυκλοφοριακά στοιχεία εκτός των Αποθεμάτων ο δείκτης αυξάνεται λόγω της αύξησης του αριθμητή και συνεπώς βελτιώνεται η ρευστότητα.

■ Ο δείκτης άμεσης ρευστότητας: $\frac{\text{ΔΕ}}{\text{ΒΥ}}$ (ΔΕ: διαθέσιμο Ενεργητικό) επηρεάζεται από την επένδυση Αποθεματικών σε Τραπεζικές καταθέσεις και χρεώγραφα, γιατί τότε αυξάνονται τα διαθέσιμα και συνεπώς ο αριθμητής του κλάσματος με αποτέλεσμα η τιμή του δείκτη να αυξάνεται και έτσι να βελτιώνεται η ρευστότητα οπότε το υπερβάλλον ποσό των ΙΔ θα χρηματοδοτεί το σχηματισμό Κεφαλαίου Κίνησης με αποτέλεσμα κάθε επένδυση της εταιρείας να μπορεί να χρηματοδοτηθεί από δικά της και όχι από ξένα κεφάλαια.

■ Ο δείκτης κάλυψης καγίων : $\frac{\text{ΙΚ}}{\text{ΠΕ}}$

Αν:

$\alpha: \frac{\text{ΙΚ}}{\text{ΠΕ}} > 1$, έχουμε ισόποση αύξηση και στους δυο όρους του κλάσματος, αλλά επειδή ο αριθμητής μένει πάντα μεγαλύτερος από τον παρανομαστή, ο δείκτης μειώνεται, χωρίς όμως να είναι δυνατό να γίνει

μικρότερος από τη μονάδα. Έτσι, όσο και αν μειωθεί ο δείκτης τα ΙΚ θα επαρκούν για την χρηματοδότηση του πάγιου ενεργητικού

β: $IK/ΠΕ=1$, επέρχεται ισόποση αύξηση και στους δύο όρους του κλάσματος με αποτέλεσμα ο δείκτης να παραμένει ίσος με τη μονάδα και τα ΙΚ να καλύπτουν το ΠΕ μια φορά.

γ: $IK/ΠΕ < 1$, επέρχεται ισόποση αύξηση και στους δύο όρους του κλάσματος αλλά επειδή ο αριθμητής μένει πάντα μικρότερος από τον παρονομαστή, ο δείκτης αυξάνεται. Η αύξηση δεν μπορεί να είναι ποτέ τέτοια ώστε ο δείκτης να ξεπεράσει τη μονάδα. Συνεπώς:
τα ΙΚ δεν επαρκούν για τη χρηματοδότηση του Παγίου Ενεργητικού με αποτέλεσμα ένα μέρος του να χρηματοδοτείται και από Ξένα Κεφάλαια.

Σε όλες τις περιπτώσεις ο δείκτης κάλυψης παγίων χειροτερεύει ή βελτιώνει την οικονομική θέση της εταιρείας χωρίς όμως να μπορεί να ξεπεράσει την οριακή τιμή της μονάδας, ώστε να επιφέρει σοβαρή επίδραση. Δηλαδή η επένδυση των Αποθεματικών σε ΠΕ, από μόνη της δεν μπορεί να επιδράσει τόσο πολύ στο δείκτη αυτό, ώστε η οικονομική θέση της εταιρείας να γίνει μετά την επένδυση του Αποθεματικού διαμετρικά αντίθετη από αυτή που ήταν πριν την επένδυση.

■ Ο δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας Αποθεμάτων:

$$: \frac{\text{ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ}}{\text{ΜΕΣΟ ΑΠΟΘΕΜΑ}}$$

Επηρεάζεται από την επένδυση Αποθεματικών σε Αποθέματα, γιατί αυξάνεται ο παρονομαστής του κλάσματος με αποτέλεσμα ο δείκτης να μειώνεται και έτσι μειώνεται και η συχνότητα μετατροπής των αποθεμάτων σε πωλήσεις μέσα στη διαχειριστική περίοδο.

■ Ο δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας απαιτήσεων

$$: \frac{\text{ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ}}{\text{ΜΕΣΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ}}$$

Επηρεάζεται από την επένδυση Αποθεματικών σε πιστώσεις προς πελάτες, γιατί αυξάνεται ο παρονομαστής του κλάσματος με αποτέλεσμα να μειώνεται η τιμή του δείκτη και ως εκ τούτου να μειώνεται και η συχνότητα μετατροπής των απαιτήσεων σε ρευστά.

Γ.3.Β. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΜΕ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΟΥΣ

Εδώ εξετάζουμε τις επιδράσεις της αξιοποίησης των Αποθεματικών στους δείκτες δομής Κεφαλαίων, για τους οποίους μπορούμε να λάβουμε στοιχεία από τους Γενικούς δημοσιευμένους Ισολογισμούς των εταιρειών.

Γ.3.Β.1. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Από τις περιπτώσεις της αξιοποίησης δεν εξετάζουμε την κεφαλαιοποίηση των Αποθεματικών σε σχέση με τους δείκτες, γιατί κατά την κεφαλαιοποίηση διενεργείται μετατροπή ενός είδους Ιδίων κεφαλαίων (του Αποθεματικού), σε άλλο είδος (το Μετοχικό Κεφάλαιο). Αυτό το γεγονός έχει σαν αποτέλεσμα τα Συνολικά Ιδια Κεφάλαια της εταιρείας να παραμένουν σταθερά και μετά την κεφαλαιοποίηση Αποθεματικού και κατά συνέπεια οι εξεταζόμενοι δείκτες εκτός από έναν δεν υφίστανται επιδράσεις. Η κεφαλαιοποίηση των Αποθεματικών επιδρά μόνο στο δείκτη της αυτοχρηματοδότησης: Αποθεματικά/Μετοχικό Κεφάλαιο.

Γιατί ο αριθμητής του κλάσματος μειώνεται ενώ ο παρονομαστής αυξάνεται κατά το ίδιο ποσό με αποτέλεσμα ο δείκτης να μειώνεται.

Κατά συνέπεια η ικανότητα αυτοχρηματοδότησης της εταιρείας, από τα Αποθεματικά της, μειώνεται και παρόλο που τα Συνολικά Ιδια Κεφάλαιά της παραμένουν σταθερά, κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες (όπως η Κεφαλαιοποίηση μεγάλων ποσών Αποθεματικών), μπορεί να περιέλθει στη δυσάρεστη θέση να προσφύγει

σε ξένο δανεισμό με μη ευνοϊκούς όρους.

Τα παραπάνω ισχύουν βέβαια στην περίπτωση κατά την οποία διενεργείται Κεφαλαιοποίηση Εμφανών Αποθεματικών. Γιατί αν πρόκειται για Κεφαλαιοποίηση Αφανών Αποθεματικών, τότε τα Συνολικά Ιδια Κεφάλαια της εταιρείας αυξάνονται και συνεπώς μεταβάλλονται οι δείκτες δομής Κεφαλαίων. Η δε μεταβολή τους σημαίνει βελτίωση της οικονομικής θέσης της εταιρείας.

Γ.3.Β.2. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ή ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΖΗΜΙΩΝ, ΑΠΟΣΒΕΣΗ Μ.Κ. ή ΔΙΑΝΟΜΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ

Οι παρακάτω δείκτες του Ισολογισμού επηρεάζονται κατά τον ίδιο τρόπο από τη χρησιμοποίηση των Αποθεματικών στην κάλυψη ή απόσβεση ζημιών, απόσβεση ΜΚ και διανομή στους μετόχους.

■ Δείκτης ιδιοκτησίας = $\text{Ιδια Κεφάλαια} / \text{ΣΚ}$

Δεν μεταβάλλεται γιατί οι όροι του κλάσματος μεταβάλλονται ισόποσα.

■ Δείκτης πίεσης ξένου κεφαλαίου = $\text{ΣΚ} / \text{ΣΚ}$

Αυξάνεται γιατί ο παρονομαστής μειώνεται ενώ ο αριθμητής παραμένει σταθερός. Η αύξηση αυτή συνεπάγεται την αύξηση της πιστοληπτικής ικανότητας της εταιρείας με ευνοϊκές συνθήκες.

■ Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης = $\text{ΣΚ} / \text{ΙΚ}$

Αυξάνεται λόγω της μείωσης του παρονομαστή και

το γεγονός αυτό, όπως και στον προηγούμενο δείκτη οδηγεί στην αύξηση των δυνατοτήτων της εταιρείας για ευνοϊκό δανεισμό.

■ Δείκτης κάλυψης παγίων στοιχείων = ΣΚ/ΠΕ

Ο δείκτης μειώνεται λόγω της μείωσης του αριθμητή με αποτέλεσμα να μειώνεται και η αυτοχρηματοδότηση του ΠΕ από τα ΙΚ.

Αν η μείωση είναι τέτοια ώστε το κλάσμα να παραμένει μεγαλύτερο από τη μονάδα, τότε μειώνεται η αυτοχρηματοδότηση του ΠΕ με ΙΚ αλλά και πάλι παραμένει ένα ποσό ΙΚ (υπερβάλλον) το οποίο χρηματοδοτεί μέρος ή όλο το ΚΕ και το Κεφάλαιο Κίνησης, οπότε υπάρχουν ακόμα κάποια περιθώρια για επενδύσεις χωρίς την προσφυγή σε ξένο δανεισμό.

Αν η μείωση του δείκτη είναι τέτοια ώστε η τιμή του να γίνεται μικρότερη από τη μονάδα, τότε το ΠΕ χρηματοδοτείται από ΠΕ και το Κυκλοφοριακό Ενεργητικό είναι ανεπαρκές με όλες τις άσχημες συνέπειες που αυτό έχει για την εταιρεία.

■ Δείκτης αυτοχρηματοδότησης = ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ/ΜΚ

Μειώνεται λόγω της μείωσης του αριθμητή, με αποτέλεσμα να μειώνεται και το ποσοστό κάλυψης του ΜΚ από τα Αποθεματικά.

Τούτο έχει σα συνέπεια τη μείωση της δυνατότητας αυτοχρηματοδότησης πιθανών επενδύσεων και της εξασφάλισως έναντι μελλοντικών κινδύνων ή ζημιών και συνεπώς την αύξηση του κινδύνου για προσφυγή σε ξένο επαχθή δανεισμό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΩΝ - ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ
Μιλτιάδη Λεοντάρη
Εκδοση 1990
2. ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ - ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ - ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ
Δημήτρη Ι. Καραγιάνη
Εκδοση 1987
3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
Γεωργίου Ν. Καφούση
Εκδοση 1988
4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Αντωνίας Πουλάκου - Ευθυμιάτου
Εκδοση 1983
5. ΚΩΔΙΞ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΩΝ
Χρήστου Ν. Τότση
Εκδοση 1987
6. Καταστατικό της Ευρωπαϊκής Εταιρίας
Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Συμπλήρωμα 5/1989
7. ΔΕΥΤΕΡΗ ΟΔΗΓΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.
13/12/1976
8. ΤΕΤΑΡΤΗ ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.
25/7/1978
9. ΠΕΡΙ Α.Ε.
Ελευθ. Λεβάντη
Εκδοση 1978
10. Εμπορικοί εταιρείαι
Νικ. Ρόκα
Εκδοση 1974
11. Αποθεματικά των Α.Ε.
Εμμ. Σακέλη
Εκδοση 1980
12. Ισολογισμός Α.Ε. και Ε.Π.Ε.
13. Ανάλυση Ισολογισμού
Νίκου Πετριδη
14. Κώδικας Α.Ε.
Χρήστου Ν. Τότση
Εκδοση 1990

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	σελ. 1
A ΜΕΡΟΣ	3-40
A.1. Έννοια και ορισμός των Αποθεματικών	3
A.2. Ποιά δεν είναι Αποθεματικά	6
A.3. Διακρίσεις Αποθεματικών βάσει κριτηρίων	13
A.4. Μετατροπή ενός είδους Αποθεματικού σε άλλο	16
A.5. Σειρά δημιουργίας των Αποθεματικών	18
A.6. Σειρά εμφάνισης των Αποθεματικών στον Ισολογισμό	22
A.7. Φορολογική αντιμετώπιση των Αποθεματικών	24
A.7.1 Φορολογική αντιμετώπιση σχηματισμού των Αποθεματικών	24
A.7.2. Φορολογική αντιμετώπιση της κεφαλαιοποίησης των Αποθεματικών	25
A.7.3. Φορολογική αντιμετώπιση της απόσβεσης Μκ με Αποθεματικά	29
A.7.4. Φορολογική αντιμετώπιση κάλυψης ή απόσβεσης ζημίας με Αποθεματικά	30
A.7.5. Φορολογική αντιμετώπιση διανομής Αποθεματικών	31
A.8. Κοινοτικό Δίκαιο	33
A.9. Σημασία Αποθεματικών	38
B ΜΕΡΟΣ	42-73
B.1. Ονομασία Αποθεματικών	42
B.2. Ανάλυση κάθε Αποθεματικού	43
B.2.1. Τακτικό Αποθεματικό	43
B.2.2. Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	47
B.2.3. Αποθεματικά καταστατικού	48
B.2.4. Ελεύθερα - προεραπτικά Αποθεματικά	49
B.2.5. Αφανή Αποθεματικά	50
B.2.6. Ειδικά Αποθεματικά	53
B.2.7. Αποθεματικά άνευ ειδικού προορισμού	56
B.2.8. Εκτακτα Αποθεματικά	56
B.2.9. Αφορολόγητα Αποθεματικά	57
B.3. Λογιστική αντιμετώπιση Αποθεματικών	63
1. Εγγραφές σχηματισμού Αποθεματικών	64
2. Εγγραφές μετατροπής ενός είδους Αποθεματικού σε άλλο	68
3. Εγγραφές αξιοποίησης Αποθεματικών	69
Γ ΜΕΡΟΣ	75-102
Γ.1. Επένδυση Αποθεματικών στο ενεργητικό	76
Γ.2. Κατάργηση Αποθεματικών	84
Γ.2.1. Κεφαλαιοποίηση Αποθεματικών	84
Γ.2.2. Απόσβεση ΜΚ με Αποθεματικά	88
Γ.2.3. Κάλυψη - απόσβεση ζημίας με Αποθεματικά	90
Γ.2.4. Διανομή Αποθεματικών στους μετόχους	92
Γ.3. Επίδραση της αξιοποίησης των Αποθεματικών στους χρηματοοικονομικούς δείκτες του Ισολογισμού	95
Γ.3.A. Επίδραση της επένδυσης των Αποθεματικών στο Ενεργητικό	95
Γ.3.B. Επίδραση της αξιοποίησης των Αποθεματικών	100
Γ.3.B.1. Επίδραση της Κεφαλαιοποίησης Αποθεματικών	100
Γ.3.B.2. Επίδραση της χρησιμοποίησης των Αποθεματικών για κάλυψη ή απόσβεση ζημιών, απόσβεση ΜΚ ή διανομή στους μετόχους	103
Βιβλιογραφία	

